

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta humanitních studií

Program Historická sociologie

Historická paměť a konflikt

(na příkladu sporu o památník maršálu I. Koněvu)

bakalářská práce

Rakultseva Maria

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

..... Maria Rakultseva

Poděkování: Na tomto místě bych chtěla velice poděkovat vedoucí této práce paní Mgr. Aleně Markové, Ph.D za čas, který mi během zpracování věnovala a za cenné rady.

OBSAH

ÚVOD.....	5
1. Cíl práce a vymezení základních pojmů.....	6
1.1. Metodologie, otázky a zdroje.....	6
1.2. Historická paměť.....	10
1.3. Politika paměti.....	11
1.4. Ideologie.....	13
2. Přehled biografie I.S. Koněva.....	14
2.1. Ivan Stěpanovič Koněv: Od bolševického komisaře do sovětského maršála.....	15
2.2. Pražská ofenzíva.....	19
2.3. Podílení na Maďarském povstání.....	21
2.4. Podílení na řešení tzv. druhé berlínské krize výstavbou Berlínské zdi.....	22
2.5. Invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa.....	23
3. Historie pomníku.....	25
3.1. Umístění pomníku.....	26
3.2. Spory kolem pomníku.....	27
3.3. Demolice a reakce.....	32
4. Kauza kolem pomníku v reflexi zpravodajských internetových portálů.....	33
4.1. Kauza kolem pomníku v reflexi českého on-line zpravodajství.....	33
4.2. Kauza kolem pomníku v reflexi ruského on-line zpravodajství.....	46
ZÁVĚR.....	53
ZDROJE.....	55

ÚVOD

Naše paměť o minulosti není sbírka strohých historických faktů uvedených v učebnici dějepisu, nejsou to ani státní svátky, které už dávno ztratily svůj původní význam a dnes jsou chápány jenom jako volné od práce dny, a dokonce ani bronzová socha umístěna na náměstí města, které si tak dlouho přestáváme všimat, až si zvykneme na její přítomnost. Vzpomínky, které máme, jsou těsně spojené s naším dnešním způsobem interpretace jevů ve světě a jelikož existují různé společnosti, tak i ony produkují obrovské množství alternativních reflexí minulosti, současnosti a budoucnosti. Právě kvůli mezi sebou se rozcházejícím interpretacím historické paměti o sovětském maršálovi I. S. Koněvovi vznikl spor kolem jeho sochy v Praze.

Spory o osud pomníku na náměstí Interbrigády v pražských Dejvicích rezonovaly společností několik let. Na jedné straně byli odpůrci, kteří se domnívali, že tato socha by neměla zdobit pražský veřejný prostor a snažili se pomník zbourat kvůli pochybným částem maršálovy biografie. Na druhé straně vystupovala ta část veřejnosti, která trvala na tom, že památník by měl zůstat na svém místě beze změn. Takové „boje s pomníky“ nejsou svévolným projevem nespokojenosti protestujících, ale jsou výzvou k radikální revizi „tvrdé“ paměti v srdci moderní kultury. V tom, že existují jak protestující, tak i ochránci sochy, se projevuje ten samý konflikt historické paměti.

Aktualita tématu této bakalářské práce spočívá ve zkoumání jevu, jenž se v poslední době stal často objevovat na pořadu jednání – jedná se o přehodnocení naší minulosti. Na jedné straně tomuto procesu často přisuzují negativní význam jako pokus o to historii „přepsat“. Na druhé straně může být zároveň rekonkextualizace historie chápána jako užitečná akce pro zbavení zkresleného podání historických událostí. Pokouším se na příkladu sporů kolem sochy Koněva v Praze 6 ukázat, že hodnocení minulosti se nemůže stát jednou a provždy. Jedná se o proces přímo související se současností a se společností, která v ní žije.

Kromě toho je aktualita práci zvyšována i tím, že v dnešním Rusku jsou dějiny Velké vlastenecké války doposud nástrojem manipulace. Téma války je v ruské společnosti tabu, proto jakékoliv pokusy o redefinování narážejí na agresivní odpor. V sovětské a již ruské historiografii je postava maršála Koněva pojímána jako dvojnásobného hrdiny Sovětského svazu a renomovaného vojevůdce, jenž významně přispěl k vítězství nad fašismem. Naproti tomu v dějinách Československého státu není všechno natolik jednoznačné. Zůstává nesporným faktem, že maršál Koněv hrál v dějinách Československa významnou roli. Avšak jaká ta role byla? Dnes je zpochybňována hlavní příčina umístění sochy tomuto maršálovi v

Praze – byl opravdu osvoboditelem Prahy v roce 1945? Kromě toho, fakty jeho podílu na brutálním potlačení Maďarského povstání v roce 1956, na výstavbě Berlínské zdi a na potlačení Pražského jara v roce 1968 určitě ztmaví existence jeho pomníku jako osvoboditele a zachránce.

Diskutabilní a často konfliktní otázky kolem sochy sovětského maršála byly hlavním způsobem kladeny v ruském a českém masmediálním prostoru. V rámci tohoto konfliktu proběhlo množství internetových debat. Vedoucí postavy těchto diskusí přicházeli se svými komentáři nejen do rozhlasových a televizních studií, ale navíc systematicky zveřejňovali své názory na sociálních sítích. Celou pluralitu názorů na situaci lze snadno najít v českých a v ruských zpravodajských internetových portálech, jenž zachycovaly všechny etapy konfliktu. Pomocí zdrojů, které jsou k dispozici na Internetu, budu sledovat rétoriku obou stran.

Zde v bakalářské práci prozkoumám, jak mezi sebou rozcházející se interpretace historické paměti o postavě sovětského maršála I. S. Koněva vzbudily konflikt kolem jeho pomníku, jenž po celá desetiletí stál na pražském náměstí a jak náhle se stalo, že po dlouhých letech zapomnění na něj byly napsány urážející nápisy, nebo že byl poléván barvou, následně pak dokonce zničen. Spočívá tento problém ve vině samotného maršála, anebo je nutno jít do hloubky tohoto problému?

1. Cíl práce a vymezení základních pojmů

První kapitola bakalářské práce vymezuje metodu použitou pro analýzu konfliktu kolem sochy I.S.Koněva v mediálním a veřejném prostoru. Kromě toho naznačí otázky, na které se pokusím najít odpovědi v průběhu sledování konfliktu. Dalším krokem bude vyjmenovat zdroje použité pro analýzu a určit aspekty, se kterými musím počítat během práce s hromadnými sdělovacími prostředky. Nakonec stanovím pro práci stěžejní termíny, jako je historická paměť, politika paměti a ideologie.

1.1. Metodologie, otázky a zdroje

Cílem této bakalářské práce je sledovat konflikt paměti o I.S. Koněvovi v ruském a českém mediálním a veřejném prostoru na příkladu dlouhotrvajících sporů kolem pomníku tohoto sovětského maršála v Praze 6. Půjde o mapování vzniku a rozvoje sporu ohledně přítomnosti sochy maršála Koněva. Tento konflikt je typickým příkladem rozporu v interpretacích historické paměti o postavě, jejíž role v dějinách je diskutabilní.

V práci budou vytyčené následující otázky:

- Proč se v posledních letech osud pomníku I.S.Koněva aktualizoval na pořadu jednání v české společnosti a díky čemu se dramaticky zvýšila potřeba v jeho rekontextualizaci?
- Jaké diskutabilní epizody se objevují v biografii I.S.Koněva?
- Proč se kontroverzní epizody biografie I.S. Koněva dostaly do středu pozornosti až po uplynutí 30 let?
- Můžeme za příčinu sporů kolem sochy I.S.Koněva považovat změnu státní politiky a spolu s ní i změnu veřejných nálad?
- Lze tedy říci, že pomník je tedy obětí radikálních politických a společenských transformací?
- Jak zobrazovala průběh konfliktu prostřednictvím odkazů na politiky, aktivisty, odborníky česká média, a jak naopak ruská média?

V souladu s tím, že hlavní metodou zpracování výzkumu je analýza a mapování konfliktu vzniklého v masmediálním a veřejném prostoru, předpokládá rozbor publikací zveřejněných v českých a ruských médiích. Dále uvedu zdroje, které jsem během analýzy použila.

Co se týká českých medií, jako hlavní zdroj informace jsem zvolila česky on-line deník *aktuálně.cz*. Volba *aktuálně.cz* jako hlavního informačního zdroje nebyla náhodná. Za prvé tato volba byla způsobena tím, že je v Česku docela populární, jelikož v roce 2020 obsadil 4. místo v kategorii „zpravodajství“¹, a jak na své webové stránce uvádí *aktuálně.cz*, je to „první čistě on-line deník v České republice“². Není pochyb o tom, že v dnešní době media vystupují jako mocný nástroj formování veřejného mínění, proto považují popularitu zdroje jako vzácné kritérium. Za druhé ve srovnání s jinými známými agenturami jsem na stránkách *aktuálně.cz* nenašla úplné nesmysly za účelem zvýšení ratingu. Absence charakteru „bulvárního tisku“ bylo další rozhodující kritérium³.

¹ Zpravodajské weby 2020: Na čele Novinky, v TOP 10 i nový web CNN Prima. *Media.Guru.cz* [online]. 21.1.2021 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://www.mediaguru.cz/clanky/2021/01/zpravodajske-weby-2020-na-cele-novinky-v-top-10-i-novy-web-cnn-prima/>

² *Aktuálně.cz* [online]. [cit. 13.3.2021] Dostupné z https://www.economia.cz/o-nas/?utm_source=www.aktualne.cz&utm_medium=footer

³ Ve svém etickém kodexu mediální dom *Economia* prohlašují hlavní zásady práce s informacemi, zdroji, jenž garantují absenci jakékoliv formy angažovanosti.

V případě analýzy publikací v ruských médiích jsem se zastavila na výběru zpravodajské agentury TASS. Agentura je podle údajů společnosti Medialogie⁴ lídrem v oblasti citačního hodnocení ruských zpravodajských agentur a kvalita zpráv publikovaných na webových stránkách TASS je potvrzována statusem státní agentury federální úrovně.

Mám si dát pozor na to, že jsem během zpracování pramenů uplatňovala kritický přístup k informacím v nich obsažených, a kromě toho jsem se snažila zachovávat kritický odstup vůči možné předpojatosti těchto informací.

V průběhu celého výzkumu mám vždy brát v potaz to, že finální podoba publikované zprávy, tedy na čemž budou udělené akcenty a jaké detaily naopak budou vůbec vyloučeny, spadá pod vliv zpravodajské agentury, kdy její fungování často zaleží na politice státu, ve kterém se nachází. Před tím, než se podívám na diskusi, jenž se rozvinula na stránkách českých a ruských on-line deníků, považuji za nutnost nastínit současnou realitu, v níž média existují v Ruské federaci a v České republice.

Obrázek 1 Freedom Of The Press Worldwide 2021. In: Freedom House [online]. 2020 [cit.5.3.2021]. Dostupné z: <https://rsf.org/en/ranking/2021>

Za tímto účelem uvedu roční klasifikaci zemí sestavenou a zveřejněnou mezinárodní nevládní organizací „Reportéři bez hranic“, jenž hodnotí svobodu tisku a médií v 180

⁴ Federalnyje SMI: mart 2021. *Medialogie* [online]. 13.4.2021 [cit. 25.4.2021] Dostupné z <https://www.mlg.ru/ratings/media/federal/8279/#internet>

zemích. Z obrázku zjistíme to, že situace v České republice je oceněna jako „uspokojivá“⁵. V roce 2021 se ČR umístila na 40 pozici ze 180 zemí⁶. V charakteristice od RSF⁷ najdeme informaci o tom, že čeští novináři jsou ohroženi „vládou kontrolovanými dozorčími orgány a on-line pomlouvačnými kampaněmi“⁸ a zároveň verbálními útoky ze strany politiků na nejvyšší úrovni⁹. Výsledkem těchto faktorů je zmenšování počtu kritických novinářů a snížení úrovně důvěry ke sdělovacím prostředkům a pracovníkům médií celkově¹⁰.

I v tom případě, že situace v Česku není ideální, to, co se děje v Ruské federaci je mnohem horší. To vidíme na stejném obrázku, kde červená barva označuje „složitou situaci“¹¹. De iure v Rusku je cenzura přímo zakázána Ústavou. Kapitola 2, článek 29, uvádí: „Svoboda projevu je zaručena. Cenzura je zakázána“¹². Za zavedení cenzury je stanovena trestní odpovědnost. Avšak zakladateli většiny ruských zpravodajství jsou statní orgány, což nepochybně ovlivňuje ekonomickou nezávislost i redakční politiku. Podle zákona o hromadných sdělovacích prostředcích je redakční politika záležitostí šéfredaktora zpravodajské agentury¹³. Zástupci vládních úřadů nemohou zasahovat do jeho práce a požadovat schválení materiálů, i když jsou zakladateli médií. Avšak existuje cesta, jak uskutečnit cenzuru zákonně, například prostřednictvím šéfredaktora „loajálního“ k úřadům.

Z toho plyne to, že v Rusku je de facto svoboda projevu deklarována pouze v Ústavě RF, ale ve skutečnosti zde však neustále existuje, a to ne v malé míře. Pokud se vrátím k nevládní organizaci RSF, Rusko se podle ní nachází na 150 pozici¹⁴. Klima v ruských médiích organizace hodnotí jako „represivní“. „Novináři pracující na volné noze nyní riskují, že budou označeni jako „zahraniční agenti““¹⁵. Kromě toho, podle hodnocení svobody na internetu organizací „Freedom House“ bylo Rusko v roce 2005 prohlášeno za zcela

⁵ Press Freedom Index. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. 11.5.2021 [cit. 13.5.2021] Dostupné z https://en.wikipedia.org/wiki/Press_Freedom_Index

⁶ Czech republic. *RFS* [online]. [cit. 6.5.2021]. Dostupné z <https://rsf.org/en/czech-republic>

⁷ Zkratka «Reporters without borders»

⁸ Czech republic. *RFS* [online]. [cit. 6.5.2021]. Dostupné z <https://rsf.org/en/czech-republic>

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Press Freedom Index. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. 11.5.2021 [cit. 13.5.2021]. Dostupné z https://en.wikipedia.org/wiki/Press_Freedom_Index

¹² RF, Glava 2, statja 29. In: *Konstitucija RF* [online]. [cit.15.3.2021]. Dostupné z <http://www.constitution.ru/10003000/10003000-4.htm>

¹³ Sushestvujet li cenzura v SMI? *Ministerstvo cifrovogo razvitija, sjazi i masovykh komunikacij RF* [online]. [cit. 15.3.2021]. Dostupné z <https://digital.gov.ru/ru/appeals/faq/17/>

¹⁴ Russia. *RFS* [online]. [cit. 6.5.2021]. Dostupné z <https://rsf.org/en/russia>

¹⁵ Tamtéž.

nesvobodnou zemi¹⁶. Je nutné říct, že tato situace se nezměnila až dodnes. Jedním ze subjektů ideologické manipulace, tedy propagandy, v Rusku aktivně vystupuje webové zpravodajství, objektem je společnost.

Tak index svobody slova nám názorně ukazuje, že je nutné dávat pozornost na kontext, ve němž se zprávy produkují. Nastínění takových věcí hraje velkou roli, protože média mají významný vliv na formování veřejného myšlení, nálad ve společnosti. Jak státní, tak i nezávislá média provádějí informační aktivity v zájmech určitých politických, náboženských a komerčních skupin vlivu atd.

1.2. Historická paměť

Jedním ze stěžejních bodů v rámci této práce vystupuje koncepce kolektivní paměti. Teze o tom, že „paměť konstituuje, funguje a reprodukuje v určitých sociálních rámcích, které jsou vytvářeny lidmi žijícími ve společnosti. V nich jsou vzpomínky zasazeny a zpracovávány, jimi je určena relevance toho, nač vzpomínáme“,¹⁷ patří francouzskému sociologu Maurici Halbwachsovi, prolíná světlo na to, proč jedna historická událost či v mém případě osobnost může být chápána v různých obdobích a také v různých společnostech odlišnými způsoby, či že dokonce provokovat spory. O roli sociální lokalizace, jenž umožňuje vzpomenout si, rozpoznat a pojmově uchopit, Halbwachs uvažuje pomocí pojmu „sociální rámce paměti“, což jsou „orientační body v prostoru a čase, historické, geografické, biografické, politické pojmy, běžnou zkušenost a známé způsoby nazírání“¹⁸. Tyto rámce mají jazykovou, časovou a prostorovou povahu, přičemž neustále probíhá „...kontinuální reaktualizace referenčních rámců podle momentální situace“¹⁹. Naše vzpomínky nejsou ustanoveny jednou a navždy, naopak jsou otevřeny přehodnocením. „Aby zůstala paměť živá, musí odpovídat aktuálním potřebám dané společnosti, proto musí být obraz minulosti stále znovu skládat v souladu s prioritami, zájmy a požadavky přítomnosti“²⁰. V průběhu času kvůli změnám ve společnosti a novým událostem se uskutečňuje možnost rekontextualizace minulosti. Z toho plyne to, že prapříčinou sporů kolem sochy na náměstí Interbrigády v pražských Dejvicích není samotná osobnost maršála

¹⁶ Countries. *Freedom House* [online]. [cit. 15.3.2021]. Dostupné z <https://freedomhouse.org/countries/freedom-net/scores>

¹⁷ MASLOWSKI, Nicolas a Jiří ŠUBRT. *Kolektivní paměť: k teoretickým otázkám*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2689-5. s.17

¹⁸ Tamtéž., s. 18

¹⁹ Tamtéž., s. 19

²⁰ Tamtéž.

a kontroverzní stránky jeho života, ale nálady ve společnosti, jenž povzbudily potřebnost oživit minulost.

Sociální podmíněnost paměti ve svých ideách odrazil také francouzský historik Pierre Nora. Inspiroval Halbwachsovou myšlenkou o prostorovém rámci paměti, konkrétně aspektu existenci „určitého systému věcí a objektů“²¹, jenž zakotví vzpomínky pomocí vytváření symbolických pro danou společnost míst. Tato potřeba sestavit „inventář míst (konkrétních a abstraktních)“²² vznikla kvůli procesům „globalizace, demokratizace a růstu vlivu médií na masy obyvatel“²³, jenž vytěsnily bývalé uchovávání a podávání hodnot v „společenství paměti“²⁴.

Do tohoto inventáře patří: památníky, hřbitovy, muzea, státní znaky, svátky atd. – „mohou být nazývána místy paměti, tedy těmi, v nichž je paměť zpracovávána, v nichž krystalizuje a která jsou zvěčněním jejích jednotlivých obsahů. Právě do nich se paměť přemísťuje poté, co zanikla její přirozená prostředí.“²⁵ Taková konstrukce dějin má za účel chránit minulost před zánikem. „Místa paměti jako taková nejsou tím, na co si vzpomínáme, jsou však prostorem, kde paměť začíná pracovat a skládat obrazy minulosti do příběhu“²⁶ - v případě sochy na náměstí Interbrigády v Praze tento příběh postupem času měnil své odstíny.

1.3. Politika paměti

Jelikož jde o různé praktiky a normy se týkající regulace kolektivní paměti, můžeme se obrátit na pojem „politika paměti“.

Nicolas Maslowski vymezuje dva pojetí politiky paměti: „je jednak spojena s technikou nadvlády“ a „také souvisí s nutnou reinterpretací společenské situace v měnícím se světě“²⁷. Na jedné straně, politika paměti tedy může být víceméně produktivní při hojení ran minulosti, překonávání jak lokálních, tak i mezinárodních konfliktů a tím být „humanisticky motivovaném jednáním“²⁸. Na straně druhé, může však také generovat nové konflikty, vytvářet záměrně zkreslené obrazy minulosti. Politika paměti může vystupovat

²¹ MASLOWSKI, Nicolas a Jiří ŠUBRT. *Kolektivní paměť: k teoretickým otázkám*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2689-5. s. 20

²² Tamtéž., s. 35

²³ MASLOWSKI, Nicolas a Jiří ŠUBRT. *Kolektivní paměť: k teoretickým otázkám*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2689-5. s. 34

²⁴ Tamtéž.

²⁵ Tamtéž., s. 35

²⁶ Tamtéž., s. 35-36

²⁷ Tamtéž., s. 80

²⁸ Tamtéž.

jako „mocenská taktika“²⁹. Tímto způsobem snaha o reaktivace minulosti skončila velkým konfliktem kolem pražské sochy Koněva.

Francouzský filosof Paul Ricoeur uvažoval o paměti takhle: „...na jedné straně může být paměť ve snaze vyhnout se utrpení nebo pocitu viny potlačována, na straně druhé může být nadužívána a stát se předmětem manipulace. Tato zranitelnost paměti je výsledkem vztahu mezi absencí věci, na niž vzpomínáme, a její přítomnosti v podobě představy“³⁰. Tuto zranitelnost paměti často využívají ve svých cílech nacházející se u vesla politické síly, což praktikovaly totalitní režimy 20. století. O takovém zneužívání paměti psal filozof francouzsko-bulharského původu Tzvetan Todorov: „Jakmile tyranie 20. století pochopily, že dobývání území a lidských bytostí prochází skrze dobývání informací a komunikace, daly svému ovládnutí paměti systematickou podobu, a chtěly mít v moci i její nejtajnější zákoutí.“³¹ V tomto smyslu je politika paměti souborem technik a metod, kterými se mocenské instituce snaží ustanovit určité interpretace historických událostí jako dominantní prostřednictvím využití svých administrativních a finančních zdrojů.³² Stát je schopen ovlivňovat politiku paměti prostřednictvím regulace přístupu k archivům, ustanovením standardů pro dějepisné vzdělávání (tj. minimální soubor témat a faktů, které musí student znát), ale i prostřednictvím priorit v financování výzkumů a publikací zaměřených na analýzu historických událostí způsobem vyhovujícím vládě. Politika paměti je stejně nevyhnutelná jako politizace historie – neexistují žádné společnosti, počínaje kmenovými, které by tuto sféru tak či onak neregulovaly.³³

Komemorace v podobě památníků je také projevem politiky paměti. Stejně tak umožňují zaměřit pozornost na určité historické příběhy a tím marginalizovat ostatní. Co se týká míst paměti vytvořených v rámci politiky paměti, tak mohou být „uzavřená“, tedy nastolující striktně definovanou interpretaci historické události nebo postavy, což představovala sebou socha Koněva. Případně mohou být „otevřená“ a vytvořit prostor pro dialog a různé interpretace³⁴, k čemuž měly posloužit tabulky s obnovenou informací odhalené v srpnu 2018.

²⁹ MASLOWSKI, Nicolas a Jiří ŠUBRT. *Kolektivní paměť: k teoretickým otázkám*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2689-5. S.80

³⁰ Tamtéž., s. 37

³¹ BENZA, Alban a Françoise MAYER, ed. *Antologie francouzských společenských věd: politika paměti*. Praha: Francouzský ústav pro výzkum ve společenských vědách, 1998. Cahiers du CEFRES. ISBN 80-902196-3-2. s. 91

³² *Pro et contra*, Rossija: vlast i istorija. [online]. Moskva: Artcodex, 13.10.2009 s. 6-32 [cit. 20.4.2021] ISSN 1560-8913. Dostupný z https://carnegieendowment.org/files/ProEtContra_3.2009_all_screen.pdf

³³ Tamtéž., s. 7

³⁴ Tamtéž.

V kontextu kauzy kolem pomníku Koněva se nemůžeme zaměřit jenom na totalitní režimy 20.století a nastolování tehdejší ideologie přes budování vyhovujících interpretací dějin. Musím také stručně popsat dnešní situaci v souladu s tím, že tento konflikt se rozhořel nedávno.

Problém využití historie pro politické účely je relevantní ve všech postkomunistických zemích Evropy³⁵, které si po pádu komunistického systému začaly utvářet novou identitu. Kolaps komunismu byl osvobozením od vnější nepřátelské síly, čímž viděli Sovětský svaz.

V dnešním Rusku již stát neukazuje ambice budovat jednotný státní narativ pro dějiny všech dob a všech národů, jak to bylo v Sovětském svazu. Avšak některé epizody historie jsou pod pečlivým dohledem úřadů. Takovou epizodou je Velká vlastenecká válka. Vítězství Ruska (Sovětského svazu) nad nacistickým Německem byla skutečně velkolepá, skvělá událost. Avšak v dnešním Rusku rétorika koluje kolem Velké vlastenecké války, což je příčinou hrubé redukce historie druhé světové války. Jinými slovy ve státním diskurzu se paměť o válce redukuje na zrádný útok nacistů a následné vítězství Ruska. Mimo to, pokusy státu o vyhlášení jediného správného pohledu na události druhé světové války jsou stále naléhavější. Mezi takové pokusy patří vytvoření komise proti falšování historie na úkor ruských zájmů, agresivní kampaň ve státních médiích na každé výročí vypuknutí druhé světové války, vydání jediné, pro všechny stejné, učebnice k dějinám dvacátého století, ideologicky ověřené a podporované státními strukturami atd. Masmédia, která se nacházejí pod kontrolou státních orgánů³⁶, stejným způsobem šíří tento narativ, a tím vytvářejí vzájemnou shodu mezi státním diskurzem a veřejným vědomím. Nezaměřují pozornost na zločiny, jako rozdělení Polska, Katyňský masakr, okupace pobaltských států, zavedení represivních promoskovských režimů ve východní Evropě. Stejným způsobem kontroverzní stránky biografie maršála Ivana Stěpanoviče Koněva vybledly do pozadí natolik, že se o nich prostě nemluvilo.

1.4. Ideologie

Pokud mluvíme o pomníku zobrazujícím sovětského maršála, nemůžu zde opomenout pojem ideologie.

V souladu s tím, že socha maršála Ivana Stěpanoviče Koněva patří k sovětskému kulturnímu dědictví, byla stejně jako všechny aspekty života terčem ideologických zásahů

³⁵ *Pro et contra*, Rossija: vlast i istorija. [online]. Moskva: Artcodex, 13.10.2009 s. 7 [cit. 20.4.2021] ISSN 1560-8913. Dostupný z https://carnegieendowment.org/files/ProEtContra_3.2009_all_screen.pdf

³⁶ Kterých je většina v RF

komunistické strany. Ani výtvarné umění nebylo v tomto smyslu výjimkou a muselo odpovídat ideologické náladě státu. Odhalení pomníku v roce 1980 při příležitosti 35. výročí osvobození Československa mělo za účel posloužit jako ukázka loajality a věrnosti režimu, čím se měl znovu upevnit narativ o Rudé armádě jako o osvoboditelce Československa.

„Z hlediska společenských věd je ideologie více či méně skloubený soubor idejí, které jsou základem organizované politické aktivity, ať už tato aktivita má stávající systém mocenských vztahů zachovat, změnit nebo svrhnout“,³⁷ - formuluje Heywood.

Ačkoliv v SSSR nebyla žádná ideologie legálně prohlášena jako státní³⁸, s ohledem na politický monopol komunistické strany to byla de facto ideologie KSSS – marxismus-leninismus, kterému se na konci SSSR říkalo „socialistická marxisticko-leninská ideologie“. Propaganda komunistických idejí a sovětského způsobu života v SSSR a jeho politických satelitů proběhala cíleně a byla centralizovaně řízena vedením komunistické strany.

Pro totalitní režim je ideologická bezvadnost mnohem cennější než historická věrohodnost. Americký historik-rusista Pipes dokonce nazývá sovětskou historiografie pouze částí propagandy³⁹. Výklad dějin byl významným elementem v budování ideologie SSSR. Traktování historických událostí bylo pod úplnou kontrolou ideologických orgánů, jenž měnily prezentaci historických skutečností v souladu se současnou „generální linií strany“. Práce sovětských historiků zároveň nepopisovaly skutečné historické události, ale verze, které sovětské stranické ideologové považovali za nutné šířit mezi obyvateli SSSR, následně pak v zemích Východního bloku. Tak i osobnost maršála Koněva se stala obětí politického využívání minulosti.

2. Přehled biografie I.S. Koněva

V této kapitole se pokouším nastínit postavu I.S. Koněva prostřednictvím stručného přehledu jeho biografie. Ve vědecké literatuře má popis komplexních událostí, ke kterým došlo v životě Koněva, v závislosti na autorech, diametrální povahu. V souladu s tím, že nestranná rekonstrukce Koněvova životopisu je těžko realizovatelnou záležitostí, nemůžu a

³⁷ HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. [online] Praha: Eurolex Bohemia, 2005. s. 63 [cit. 20.4.2021]. ISBN 80-86861-71-6. Dostupné z https://zona.fedu.uniba.sk/fileadmin/pdf/Sucasti/Katedry/KEOV/oznamy_keov/Heywood_-_Politologie.pdf

³⁸ Jen v ústavě z roku 1977 byl marxismus-leninismus zakotven v oficiální ideologii Sovětského svazu. Před tím ústava SSSR z roku 1936 formalizovala roli KSSS jako dominantní politické strany, vedené ideologií marxismu-leninismu.

³⁹ PIPES, Richard, *Three Whys Of The Russian Revolution*. London: Pimlico, 1998 ISBN 978-0712673624 s. 5

ani nemám za cíl se dopátrat nějaké jediné pravdy ohledně kontroverzních částí jeho života. Mým hlavním cílem je popsat jeho osobnost s odkazem na kontext doby a společnosti, součástí které byl Ivan Stěpanovič. Chci se pokusit odpovědět na otázku – jaký tedy byl člověkem, na jehož rukách je krev obrovského množství lidí, ale také či skutky budou po dlouhá léta zapsané v ruských učebnicích dějepisu jako hrdinské. Za tímto účelem se obrátím jak na rozmanité ruské životopisné texty, tak i na některé západní, především na dílo českého historika Jiřího Fidlera „Koněv: osvoboditel nebo okupant?“.

2.1. Ivan Stěpanovič Koněv: Od bolševického komisaře do sovětského maršála

Ivan Stěpanovič Koněv se narodil 16. prosince 1897 ve vesnici Lodějno Nikolského okresu Vologodské gubernie v rodině drobných zemědělců a dřevařů Koněvových⁴⁰. V roce 1906 vystudoval farní⁴¹ školu, a v roce 1913 „absolvoval zemskou školu s pochvalným diplomem“⁴². Od svých 15 let pracoval na sezónních pracích dřevařských burz v Podosinovci a Archangelsku. Po mnoha letech, v roce 1941, pracovníci NKVD SSSR ukázali na původ Koněva ve snahách najít důkazy protisovětské aktivity, což bylo v sovětském Rusku běžnou praxí. Pokoušeli se ho usvědčit ze zatajení kulakovského původu a skutečnosti, že jeho strýc dlouho sloužil jako kozácký poddůstojník⁴³. Tato obvinění zůstala neúspěšná, neboť do té doby už Koněv zachytil princip fungování sovětského mechanismu a stal se v něm spolehlivým ozubeným kolečkem, jak uvidíme dále.

V květnu 1916 Koněv byl povolán do ruské carské armády. V době první světové války Ivan Koněv po výcviku sloužil u záložní těžké dělostřelecké brigády v Moskvě. Ještě tam začal číst noviny a letáky, které roznášeli bolševici. Sam Koněv na tuto dobu vzpomínal: „Jednou mi padly do rukou noviny „Ruské slovo“. Materiály v něm umístěné zněly jako pravda, která dlouho byla od nás skrývána“⁴⁴. V roce 1917 byl Ivan Koněv poslán na

⁴⁰ FIDLER, Jiří. *Koněv: osvoboditel, nebo okupant?*. Druhé aktualizované a doplněné vydání. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-6321-2. s. 13.

⁴¹ CPS (Církevní příchodská škola). Na těchto školách studovali Boží zákon, církevní zpěv, psaní, aritmetiku, čtení, dále historii a církevní jazyk.

⁴² FIDLER, Jiří. *Koněv: osvoboditel, nebo okupant?*. Druhé aktualizované a doplněné vydání. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-6321-2. s. 13.

⁴³ Rešin L.V., Stěpanov V.S., Šaděnko, Zaporožec, Kirponos, Kovalev, Koněv - *Zagovorshiky? Vojenno-istoricheskij zurnal*. 1994. - č. 2. - s.6-12.

⁴⁴ POLEVOJ, Boris Nikolajevič. *Polkovodec*. [online]. Moskva: Gosudarstvennoe izdatelstvo politicheskoy literatury, 1974, s. 4 [cit.20.4.2021] Dostupné z <https://www.booksite.ru/konev/19.html>

jihozápadní frontu, kde se obvyklá zvědavost změnila na celoživotní dílo: „ještě ne dvacetiletý poddůstojník byl zasažen bolševickou propagandou, která změnila jeho život od základů. Přivedla jej na cestu vojenského profesionála, a nakonec také k hodnosti maršála Sovětského svazu“⁴⁵.

Po demobilizaci v prosinci 1917 se Ivan Koněv vrátil do svého rodného místa, ale už se na místní život díval „rudým“ prizmatem. Vstoupil do bolševické strany, následně byl zvolen okresním vojenským komisařem a členem okresního výkonného výboru. Se skupinou bolševicky naladěných vojáků se Koněv pustil do budování sovětské moci. Prováděli tzv. „revoluci na místech“. Později události těchto dní dostaly název „rudý teror“⁴⁶: „všechny tyto akce cudně skrýval pod formulaci „úkoly, které před nás postavila socialistická revoluce““⁴⁷. Zde lze jasně vidět, že ještě pro mladého Ivana Koněva samotný cíl nastavení sovětské moci světil jakékoliv prostředky, bohužel i ty nejkrutější.

V roce 1918, po několika naléhavých žádostech a odmítavých odpovědích, se konečně dostal do řad Rudé armády. V průběhu občanské války Koněv budoval „pohádkově rychlou kariéru“⁴⁸ vojenského a politického komisaře, ale za celou dobu služby ho nikdo nenavrhł k vyznamenání. Jako jednu z příčin historik J. Fidler uvádí neúčast I.S.Koněva v řadách přední linie. Jak to, například, dopadlo s jeho podílením se na potlačení Kronštadtského povstání v roli propagandisty u dělostřelecké baterie: „Jeho činnost je do značné míry typická – stejně jako po celou občanskou válku, kdy se až na výjimky nevystavoval přímému nebezpečí v bojích, také zde využil své původní profese a zůstal v bezpečí“⁴⁹. Ačkoliv tehdy propásl svou šanci na získání vyznamenání, našel I.S. Koněv to, co bylo mnohem užitečnější pro budování bolševické kariéry – známostí se stranickými špičkami.

Pro možnost stoupat nahoru po kariérních schodech v roce 1926 absolvoval tzv. Zdokonalovací kurz vyššího velitelského sboru při Vojenské akademii Dělnicko-rolnické rudé armády v Moskvě, a již ve stejném roce byl jmenován velitelem a komisařem 50. střeleckého pluku v horním Povolží. 17. střelecká divize, k níž tento pluk nalezl, byla pod patronací lidového komisaře Vorosilova. Výsledkem působení ve funkcích u této divize se

⁴⁵ FIDLER, Jiří. *Koněv: osvoboditel, nebo okupant?*. Druhé aktualizované a doplněné vydání. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-6321-2. s.17

⁴⁶ Soubor represivních opatření provedených bolševiky (1917-1923) proti nepřátelům revoluce. Počet obětí rudého teroru se odhaduje na téměř 2 miliony lidí.

⁴⁷ FIDLER, Jiří. *Koněv: osvoboditel, nebo okupant?*. Druhé aktualizované a doplněné vydání. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-6321-2. s. 22

⁴⁸ Tamtéž., s. 30

⁴⁹ Tamtéž., s. 33

znovu staly přínosné konexe. Tak Koněv získal protekci u lidového komisaře. Proto v červenci 1937⁵⁰, kdy byla politická atmosféra v zemi zahřátá na maximum a číslo jmen v stalinských seznamech smrti neustále rostlo, se Koněvovi podařilo přežít čistku, ba dokonce zažít služební postup. K.J. Vorošilov poslal Koněva do Mongolska.

Do Velké vlastenecké války I.S. Koněv vstoupil ve funkci velitele 19. armády z vojsk Severokavkazského vojenského okruhu. Armáda byla původně vyslána na Jihozápadní frontu, ale již počátkem července kvůli katastrofickému vývoji situace v západním směru byla převedena na Západní frontu. Koněvovy akce jako velitele 19. armády byly Stalinem velmi chváleny. Proto 11. září roku 1941 byl Ivan Stěpanovič Koněv jmenován velitelem Západní fronty. O týden později mu byla udělena hodnost generálplukovníka a „díky tomuto povýšení dostal mezi dvacítku nejvýznamnějších sovětských velitelů a zdálo se, že jeho hvězda jasně září“⁵¹.

Avšak za tímto úspěchem následovala strašná porážka. Nad generálplukovníkem, ještě nedávno vyznačeným Hlavním stanem, vyvstalo nebezpečí poprav. Koněv velel jednotkám Západní fronty něco málo přes měsíc, a během této doby fronta utrpěla jednu z nejzávažnějších porážek v celé válce, a to konkrétně v tzv. Vjazemské katastrofě. Za období od 28. září do 18. října 1941 utrpěly jednotky Západního a záložního frontu celkové ztráty asi 780 000 lidí, z toho počet zajatých nepřítelem byl 527 000⁵². „Boje v oblasti Vjazmy od října 1941 až do jara 1943 se teprve dostávají do popředí zájmu vojenských historiků, ale v minulosti se jim vyhýbala jak oficiální sovětská historiografie, tak všechny Koněvovy životopisy, v nichž proto zůstávalo bílé místo.“⁵³

K vyšetřování příčin katastrofy dorazila komise ze Státního výboru obrany. V historiografii se všeobecně uznává, že právě G. K. Žukov zachránil Koněva před soudem a možnou popravou: „Pouze moje prostředkování zachránilo Koněva před těžkým osudem. Je třeba říci, že až do bitvy u Kurska velel Koněv vojskům špatně a Státní výbor obrany jej

⁵⁰ V letech 1937-1938 probíhala Velká čistka. Jedna z nejmasivnějších stalinských represí v SSSR.

⁵¹ FIDLER, Jiří. *Koněv: osvoboditel, nebo okupant?*. Druhé aktualizované a doplněné vydání. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-6321-2. s.82

⁵² LOPUCHOVSKÝ, Lev Nikolajevič, 1941. *Na glavnom napravleniji*. [online] Moskva: Eksmo, s. 446 [cit. 20.4.2021] 2018. ISBN 978-5-04-097564-8 Dostupné z <https://www.litmir.me/br/?b=591664&p=1>

⁵³ FIDLER, Jiří. *Koněv: osvoboditel, nebo okupant?*. Druhé aktualizované a doplněné vydání. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-6321-2. s. 84

několikrát zbavil velení frontu“⁵⁴. Zde považují za nutnost pro sestavení plného obrazu Koněva přeskočit na sedmnáct let dopředu, tedy do roku 1957. V listopadu tohoto roku byl v deníku Pravda publikován článek s obviněními Žukova jako muže chtivého po moci, jenž zklamal naděje Sovětského státu. Autorem tohoto článku byl Koněv. Určitě tento Koněvův projev Žukov „nesl jako nevděk a celé desetiletí se s tím nedokázal vyrovnat“⁵⁵. „Toto je rozhodnutí strany a v naší zemi je to zákon“⁵⁶, vymluvil se Koněv na Žukovou žádost o napsání popření. Takhle se lze znovu přesvědčit o tom, nakolik silnou byla u Koněva touha udělat „dobrou“ práci pro stranické vedení.

Vrátíme se zpátky do roku 1941. Georgij Konstantinovič Žukov navrhl, aby Koněv byl ponechán jako zástupce velitele fronty, a o několik dní později ho doporučil na místo velitele Kalininského frontu. Koněv velel Kalininské frontě od října 1941 do srpna 1942. V lednu 1942 své jméno spojil s jednou z nejtěžších a pro sovětskou armádu málo úspěšnou bitvou o Ržev: „právě v těchto bojích se ukázala jedna velmi negativní Koněvova vlastnost... Generálplukovník Ivan Stěpanovič Koněv byl ochoten svůj úspěch zaplatit libovolným počtem vlastních ztrát“⁵⁷. Koněv byl skutečným „válečným strojem“, vykonávajícím a vydávajícím rozkazy, přičemž plnil tyto příkazy za každou cenu.

Po odvolání z funkce velitele Západní fronty, jimž byl od srpna 1942 do února 1943, přijal v červenci 1943 funkci velitele vojsk Stepního vojenského okruhu. „V čele Stepního frontu tak zahájil Ivan Stěpanovič Koněv svoji cestu Osvoboditele, která mu přinesla jak hodnost maršála Sovětského svazu, tak přímo legendární pověst“⁵⁸ - dosáhl úspěchu v bitvě u Kurska, v operaci Bělgorod-Charkov, v bitvě o Dněpr. Tím pádem byl říjen z roku 1941 Stalinem odpuštěn a Koněv „zařadil mezi úspěšné frontové velitele Rudé armády a jeho kariéra nastoupila strmou cestu vzhůru“⁵⁹.

Koněvovým triumfem se stala Korsuň-ševčenkovská operace, kde byla poprvé po Stalingradu obklíčena a poražena velká nepřátelská skupina. Za obratnou organizaci a

⁵⁴ Podle FIDLER, Jiří. *Koněv: osvoboditel, nebo okupant?*. Druhé aktualizované a doplněné vydání. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-6321-2. s. 89

⁵⁵ FIDLER, Jiří. *Koněv: osvoboditel, nebo okupant?*. Druhé aktualizované a doplněné vydání. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-6321-2s. 140

⁵⁶ *Dvorci i usadby. Vne boja.* [online]. 2013 № 121 s. 25 [cit.23.4.2021] Dostupný z <https://www.booksite.ru/konev/51.html>

⁵⁷ FIDLER, Jiří. *Koněv: osvoboditel, nebo okupant?*. Druhé aktualizované a doplněné vydání. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-6321-2 s.94

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Tamtéž., s.105

vynikající vedení vojsk v této operaci získal Koněv 20. února 1944 vojenskou hodnost maršála Sovětského svazu. „Jeho postup byl lemován slavnostními salvami v Moskvě, na druhé straně ale také hromadnými hroby padlých podřízených.“⁶⁰

Určitě nastává otázka, jakou cenu musely jednotky Koněva zaplatit jak za brilantní vítězství, tak i za drtivé porážky. Statistické výpočty o ztrátách vojsk pod velením I.S.Koněva během Velké vlastenecké války ukazují obrovská čísla ve srovnání s ostatními sovětskými veliteli. Počet smrtí na bitevním poli činil asi 840 tisíc lidí a spolu se smrtí na nemocničních lůžkách – asi 3 miliony 100 tisíc lidí⁶¹. Z toho plyne závěr, že každý desátý voják⁶², který ve válce zahynul, sloužil ve vojsku Koněva...

2.2. Pražská ofenzíva

Válka už se blížila ke konci a maršál Koněv si byl dobře vědom, že útok na Berlín se stane její apoteózou. Hrdina berlínského eposu navždy by spojil své jméno s hlavním vítězstvím. 16. dubna 1945 se začala Berlínská operace. Zúčastnili se jej vojáci 1. ukrajinského frontu pod velením Koněva a 1. běloruského pod velením Žukova. Stalin prohlásil, že kdokoli se prodere první, ať vezme Berlín⁶³. Žukov ten závod s Koněvem vyhrál. Tímto pádem jedinou šancí revanšovat se stala Pražská operace, jenž dovolila Sovětskému svazu, „aby dalších více než 40 let proklamoval československou povinnost vděčnosti na věčné časy za toto osvobození“.⁶⁴

Podle direktivy Hlavního stanu vrchního velení 2. května bylo do operace zapojeno více než dva miliony lidí, 1800 tanků, 2942 letadel, více než 27 tisíc děl⁶⁵. Osvobození Prahy bylo plánováno na 12. – 14. května, avšak povstání v Praze, které začalo 5. května, přinutilo Koněva nařídít zahájení útoku na den 6. května.

⁶⁰ FIDLER, Jiří. *Koněv: osvoboditel, nebo okupant?*. Druhé aktualizované a doplněné vydání. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-6321-2 s. 105

⁶¹ DOMODYKO, V., *Marshal Konev: Svet i teni Ruskij*. [online]. 1997. [cit.14.3.2021]. Dostupné z <https://www.booksite.ru/konev/literature.html>

⁶² Tamtéž.

⁶³ MICHEENKOV, Sergej Jegorovič, *Soldatskyj marshal*. [online] Moskva: Mladá garda, 2013, s.114 [cit.14.3.2021]. ISBN 978-5-235-03616-1 Dostupné z <https://www.litmir.me/br/?b=202865&p=48>

⁶⁴ FIDLER, Jiří. *Koněv: osvoboditel, nebo okupant?*. Druhé aktualizované a doplněné vydání. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-6321-2 s. 119

⁶⁵ Kto v 1945 godu osvobodil Pragu? *BBC*. [online]. 8.5.2015. [cit. 1.5.2021]. Dostupné z https://www.bbc.com/russian/international/2015/05/150429_prague_1945_liberation

Ofenzíva probíhala nepřetržitě. Sovětské tankové svazky překonávaly denně od 30 do 50 kilometrů. Na konci druhého dne operace se sovětská vojska ocitla hluboce v týlu skupiny armád Střed. Večer 8. května Koněv nařídil poslat rozhlasovou zprávu požadující bezpodmínečnou kapitulaci německých vojsk, podle níž musela složit zbraně do 23:00 hodin⁶⁶. Velení skupiny armád Střed však na výzvu ani nereagovalo. V 23:00 v souladu s Koněvovým rozkazem vojska pokračovaly v útoku a první sovětské tanky vstoupily v Prahu ve 3 hodiny ráno⁶⁷.

Nastává otázka jak se vyvíjeli události v Praze před vstupem Rudé armády? Zatímco, průběh pražské útočné operace je detailně popsán ve stejnojmenné kapitole z memoárů Koněva věnovaných poslednímu roku války – „Čtyřicátý pátý“, jakékoliv podrobností zcela zbaven popis Pražského povstání. Koněv věnuje událostem povstání jen jeden a zcela zbavený jasnosti a přímosti odstavec: „Nebudu analyzovat průběh pražského povstání v jeho komplexních peripetiích. Řeknu jen to, že nejdůležitějším v něm byl fakt celonárodního výbuchu proti fašistickým útočníkům, touhy se chopit zbraní a za každou cenu pomoci vítězství nad fašismem, bez ohledu na nebezpečí nebo oběti. Toto je hrdinská podstata povstání“⁶⁸. Neanalyzoval povahu pražského povstání asi kvůli tomu, že dříve tanků Rybalko a Leljušenko⁶⁹ do Prahy vstoupila a zapojila se do boje s jednotkami SS 1. divize ruské osvobozené armády (ROA) plukovníka Buňačenko.

Postoj Sovětského svazu k jednotkám A. A. Vlasova byl jednoznačným – jsou kolaboranti a zrádci vlasti. Proto jejich účast na pražském povstání byla traktována nikoliv jako zjištěná pomoc Čechům, ale jako pokus získat jakési odpustky za dříve spáchané zločiny. O veliteli ROA, kterého krátce po pražské ofenzívě našli zabaleného ve dvou příkrývkách v jednom z aut a zajali, Koněv napsal jen jeden krátký a ostrý odstavec, poslední věta kterého zní: „Ubohý konec, zcela přirozeně korunující celou kariéru tohoto odpadlíka!“⁷⁰

Z toho plyne, že existují dvě vedoucí verze. Klasická verze událostí, která byla přijata v SSSR, říká, že sovětská armáda po provedení brilantní operace zachránila Prahu před zničením Schörnerovými jednotkami. Na opačné straně je moderní rekonstrukce toho, že v době, kdy se Rudá armáda objevila v Praze, Němci už město opouštěli, takže nebylo koho zachránit a osvobodit.

⁶⁶ KONĚV, Ivan Stěpanovič. *Sorok pjatyj*. [online]. Izdanije 2. Moskva: Vojenizdat, 1970 s. 307 [cit. 15.3.2021]. Dostupné z http://militera.lib.ru/memo/russian/konev_is2/index.html

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ Tamtéž., s. 308-309

⁶⁹ Jejíž armády byly součástí fronty pod velením I.S.Koněva.

⁷⁰ KONĚV, Ivan Stěpanovič. *Sorok pjatyj*. [online]. Izdanije 2. Moskva: Vojenizdat, 1970 s. 311 [cit. 15.3.2021]. Dostupné z http://militera.lib.ru/memo/russian/konev_is2/index.html

V každém případě se Koněv na jaře 1945 zapsal do dějin jako osvoboditel Československa. Nadšení občané Prahy darovali vojákům a důstojníkům 1. ukrajinského frontu kytici čerstvých šeříků, jenž tehdy byly v plném květu. „Jednalo se o první spojenecké vojáky ve městě, a proto není divu, že byli přivítáni euforií, přerůstající až v davové šílenství. Během krátké doby se pečlivě řízené propagandě podařilo spojit radost z konce války s radostí z osvobození a nová legenda byla na světě.“⁷¹

Celkové ztráty sovětské armády během Pražské operace činily 11 997 zabitých a 40 501 zraněných⁷². Podle nyní zveřejněných údajů⁷³ ozbrojený boj na ulicích Prahy ve dnech 5. – 8. května měl za následek následující ztráty: českých rebelů a obyvatelů města během dnů povstání 1 694 lidí, více než 1,6 tisíce obyvatel Prahy bylo vážně zraněno. Ztráty německé garnizony a německého civilního obyvatelstva se odhadují 1 000 zabitých. Z divize Buňačenko 300 zabitých, 198 vážně zraněných a několik stovek lehce zraněných. K těmto ztrátám by mělo být přidáno až 600 vlasovců, kteří zahynuli 9. - 12. května v Praze v důsledku lynčování Rudou armádou. Dne 13. května, aby se zabránilo šíření informace o jakýchkoli excesech v prvních dnech míru, velitel 13. armády generálplukovník N.P. Puchov zvláštním nařízením č. 083 zakázal korespondentům od angloamerických spojenců vstup do Prahy.

2.3. Podílení na Maďarském povstání

Vůdci Kremlu věřili, že jako vítězové druhé světové války právem vlastní východní Evropu. Touhy národů těchto zemí je málo zajímaly asi stejně jako i vlastního. Proto o „propouštění“ Maďarska v událostech roku 1956 řeč ani nebyla. V Moskvě byla nastolena jen jedna otázka: držet se tvrdé linie, anebo poskytnout částečné ústupky.

Během první etapy povstání (23. – 30. října 1956) byla pozice vedení SSSR poněkud zdrženlivá. Rozhodujícími se staly dny od 31. října do 4. listopadu. V tento period se začalo lynčování komunistů, státních bezpečnostních důstojníků a těch, kteří s nimi sympatizovali. Tyto masakry dramaticky změnil náladu v Moskvě a přiměly vládu SSSR k přijetí neméně radikálních kroků.

⁷¹ FIDLER, Jiří. *Koněv: osvoboditel, nebo okupant?*. Druhé aktualizované a doplněné vydání. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-6321-2 s. 120

⁷² Kto v 1945 godu osvobodil Pragu? *BBC*. [online]. 8.5.2015. [cit. 1.5.2021]. Dostupné z https://www.bbc.com/russian/international/2015/05/150429_prague_1945_liberation

⁷³ SMYSLOV, Oleg Sergejevič, *Kto osvobodil Pragu v 1945. Zagadky Prazskeho vosstanija*, [online], [cit. 05.05.2021]. Dostupné z <https://military.wikireading.ru/67543>

Sovětským velením bylo rozhodnuto o vytvoření „revoluční dělnické a rolnické vlády“ v čele s J. Kadarem a provedení vojenské operace „Vichr“ s cílem svrhnout vládu Imre Nagyho. Plán operace byl vyvinut pod vedením ministra obrany SSSR G. K. Žukova. K účasti na operaci „Vichr“ bylo přiděleno 17 divizí: 60 000 vojáků a 6 000 tanků. Akci velel první náměstek ministra obrany maršál Ivan Koněv.

Ve své řeči před zahájením operace I.S.Koněv uvedl: „Přikazuji všem sovětským vojákům s plným vědomím svých vojenských povinností, aby projevíli neústupnost a tvrdost plnění úkolů zadaných velením. Poskytovat pomoc místním orgánům při jejich činnostech při zajišťování veřejného pořádku a nastolení normálního života v zemi“⁷⁴.

Brzy ráno 4. listopadu bylo zahájeno zavádění sovětských vojenských jednotek do Maďarska. V centru města se sovětská vojska setkala s tvrdohlavým odporem. Maršál Ivan Koněv použil stejnou taktiku jako při útoku na Berlín⁷⁵: zavedl do úzkých uliček velkého města masu tanků. Povstalci je zasypali „molotovůvými koktejly“ z horních pater budov. Výsledkem těchto dní se stalo 720 zabitých sovětských vojáků, 1540 zraněných, nezvěstných bylo 51 lidí⁷⁶. Ze strany povstalců bylo od 23. října 1956 do ledna 1957 (tedy do ukončení jednotlivých ozbrojených střetů mezi rebely a maďarskými úřady a sovětskými jednotkami) zabito 2502 Maďarů a 19 229 lidí bylo zraněno. 842 maďarských občanů bylo deportováno do SSSR.⁷⁷

„Velitel sovětských vojsk maršál Ivan Stěpanovič Koněv byl 18. prosince 1956 za své nove zásluhy vyznamenán již čtvrtým Řádem Lenina a mohl se vrátit ke svým povinnostem hlavního velitele Spojených ozbrojených sil a prvního náměstka ministra obrany.“⁷⁸

2.4. Podílení na řešení tzv. druhé berlínské krize výstavbou Berlínské zdi

⁷⁴ Vengrija 1956. *Istorija SSSR*. [online]. [cit. 5.4.2021]. Dostupné z <http://www.artofliving.site/hussrs-125-12.html>

⁷⁵ KREČETNIKOV, Artem *Vengrija. Gnev starshego brata*. In: BBC. [online]. 24.10.2006. [cit. 4.4.2021] Dostupný z http://news.bbc.co.uk/hi/russian/international/newsid_6076000/6076744.stm

⁷⁶ LAVRENOV, Sergej Jakovlevič, POPOV, Mikhaíl Ivanovič. *Sovětský svaz v lokálních válkách a konfliktech*. [online]. - Moskva: ACT; Astrel, 2003. s. 174 [cit. 23.4.2021]. ISBN 5-271-05709-7. Dostupné z http://militera.lib.ru/h/lavrenov_popov/index.html

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ FIDLER, Jiří. *Koněv: osvoboditel, nebo okupant?*. Druhé aktualizované a doplněné vydání. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-6321-2 s. 139

V noci z 12. na 13. srpna 1961 byla zahájena výstavba berlínské zdi, která rozdělila město, Evropu a celý svět, a stala se hlavním symbolem studené války. Zeď, která stala od 13. srpna 1961 až do 9. listopadu 1989, se objevila téměř přes noc.

Během berlínské krize vrchním velitelem Skupiny sovětských sil v Německu byl I.S.Koněv: „Chruščov doufal, že díky Budapešti se na Západě velmi dobře známý maršál Ivan Stěpanovič Koněv stane silným argumentem“⁷⁹. Kontrola nad zavedením přísného pohraničního režimu prostřednictvím výstavby ochranných inženýrských konstrukcí a vysoké zdi z betonových desek, které se později říkalo „berlínská zeď“, vyhovovala „naturelu a schopnostem“⁸⁰ penzionovaného sovětského maršála Koněva. „Táta udělal vše pro to, aby rychle a profesionálně uhasil krizi kolem západního Berlína. Zeď, zničení které trvalo velmi dlouho, byla postavena během několika dní“⁸¹, - říká dcera Ivana Koněva. Proto Berlín byl obklopen betonovou zdí, která se na mnoho let stala hranicí konfrontujících bloků.

Nemůžeme opomenout incident vedle checkpointu Charlie. Byla to epizoda berlínské krize v podobě bezkontaktní konfrontace mezi ozbrojenými silami SSSR a USA. Tento konflikt měl spíše psychologickou povahu, i když v té chvíli nikdo nemohl zaručit, že se nebude moci vyvinout v přímý střet. V té chvíli závisela otázka války a míru na síle nervů posádek tanků a jejich velitelů. Sovětské tanky byly tlačeny blízko hraničního sektoru, na jehož opačné straně již byly americké tanky. „Americký generál Lucius Clay věděl, že tehdejší vrchní velitel skupiny sovětských vojsk v Německu maršál Ivan Koněv prošel válkou, což znamená, že předtím, než ji odřízne, změří sedmkrát.“⁸² Konflikt v Berlíně na konci října se obešel bez obětí a krveprolití, ale přesto se stal prvním v historii ve skutečnosti přímou vojenskou otevřenou konfrontací mezi jednotkami SSSR a Spojenými státy.

2.5. Invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa

V 60. letech. štafetu vzpoury převzalo Československo – jedna z nejvíce „prosperujících“, na první pohled socialistických zemí. Právě zde však postupně dozrála akutní vnitropolitická krize.

⁷⁹ FIDLER, Jiří. *Koněv: osvoboditel, nebo okupant?*. Druhé aktualizované a doplněné vydání. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-6321-2. s. 141

⁸⁰ Tamtéž., s. 143

⁸¹ *Sobesednik*. Natalia Koněva: Otec vzal Berlín a postavil Berlínskou zeď. Moskva. 2005. Dostupné z <https://www.booksite.ru/konev/14.html>

⁸² VARKENTIN, Aleksandr. 50 let nazad. *DW*. [online]. 27.10.2011. [cit.4.5.2021]. Dostupné z <https://www.dw.com/ru/50-лет-назад-берлинский-кризис-едва-не-привел-к-третьей-мировой/a-15490496>

Na rozdíl od Maďarska měli pražští reformisté v úmyslu uskutečnit revoluci shora⁸³, která podle vůdců hnutí měla zachránit před sovětským zásahem a opakováním tragických důsledků maďarského povstání. Za tímto účelem byl kladen zvláštní důraz na postupné, evoluční změny v politických institucích tak, aby byla zajištěna stabilita v zemi a nezvratnost změn.

Mezitím sovětské velení se však obávalo, že pokud českoslovenští komunisté provedou vnitřní politiku nezávislou na Moskvě, SSSR ztratí kontrolu nad Československem. Hrozilo, že takový vývoj událostí rozdělí východoevropský socialistický blok politicky i strategicky. Proto se na schůzkách v Kremlu stále častěji objevovala otázka možnosti použití vojenské síly k řešení krize. Moskva vzala v úvahu poučení z maďarských událostí z roku 1956 a aby se předešlo mezinárodním komplikacím, bylo rozhodnuto jednat jako součást koalice, nikoli samostatně.

Nebylo snadné dosáhnout jednoty „bratrských“ komunistických stran v této otázce. Lídři zemí Varšavské smlouvy dvakrát diskutovali o možnosti invaze. Poprvé to bylo během květnového setkání vůdců socialistických zemí v Moskvě, kde vůdce Janos Kadar varoval před použitím síly. Avšak 18. srpna na druhém setkání bylo přijato řešení poskytnout „vojenskou pomoc“ Československu.

Co se týká přípravy této intervenci, aby „při akci nedošlo k velkým ztrátám, bylo třeba provést dokonalou rekognoskaci území na hlavním směru plánovaného útoku“⁸⁴. V květnu s takovou cíli do Prahy přijela moskevská delegace v čele s maršálem K.S. Moskalenko, generálem D.D. Leljušenko, generálem A.S. Žadovem a I.S. Koněvem. O návštěvě sovětské delegace v ČSSR, jak píše historik J.Fidler, dozvěděli na poslední chvíli a „na Džúrovu otázku po důvodu návštěvy maršál Ivan Stepanovič Koněv odpověděl, že přijeli blahopřát svému příteli z války generálovi Ludvíku Svobodovi ke zvolení prezidentem republiky“⁸⁵. Ale brzo se stalo očividně, za jakým účelem byla organizovaná návštěva. Delegace se rozdělila na skupiny, jenž rozjely po Československu se záměrem zkontrolovat vojenské posádky a celý terén. „Maršál, již šest let mimo aktivní službu, se počátkem května 1968 propůjčil k akci, jež měla zastřít zpravodajskou přípravu okupace, vedenou sovětskou rozvědkou proti spojenecké zemi“⁸⁶.

⁸³ LAVRENOV, Sergej Jakovlevič, POPOV, Mikhail Ivanovič. *Sovětský svaz v lokálních válkách a konfliktech*. [online]. - Moskva: ACT; Astrel, 2003. s. 290 [cit. 23.4.2021]. ISBN 5-271-05709-7. Dostupné z http://militera.lib.ru/h/lavrenov_popov/index.html

⁸⁴ FIDLER, Jiří. *Koněv: osvoboditel, nebo okupant?*. Druhé aktualizované a doplněné vydání. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-6321-2. s. 149

⁸⁵ Tamtéž., s. 150

⁸⁶ Tamtéž., s. 147

Avšak existuje i jiná interpretace toho, že v roce 1968, během pražského jara, Konev již nezastával vedoucí pozice v sovětské armádě. Přeci jen mu bylo již 70 let. Je tedy málo pravděpodobně, že vůbec hrál nějakou roli v rozhodnutích ohledně Československa. Kromě toho na zasedání politbyra ústředního výboru KSSS 6. května Brežněv v komentáři k výsledkům jednání, jenž proběhlo 4. května⁸⁷, uvedl „o návrhu vyslat 20–25 našich maršálů a generálů, vedených maršálem Koněvem a Moskalenko, na oslavu dne vítězství“⁸⁸. Vypadalo to tak, že návštěva v čele s Koněvem spíše měla demonstrační povahu.

Každopádně účast Koněva na událostech 1968 roku, byla-li vedlejší, anebo přímá, je dnes jedním z argumentů proti přítomnosti jeho sochy v Praze.

Pokus o vybudování „socialismu s lidskou tváří“ skončil v noci 21. srpna 1968. Československo bylo okupováno vojsky Varšavské smlouvy, a za 36 hodin bylo podle různých odhadů zabito 130 až 400 lidí⁸⁹. Mnozí byli později zatčeni, propuštěni ze zaměstnání nebo byli nuceni odejít ze země. „Normalizace“ v Československu, tedy doba stagnace, pokračovala až do pádu komunistického režimu v roce 1989. Okupace Československa vojsky zemí Varšavské smlouvy se stala těžkým traumatem pro společnost, jenž stále ovlivňuje českou politiku a každodenní život.

Ve snaze ospravedlnit zasahování do vnitřních záležitostí suverénního státu použila KSSS tezi, která se později stala základním kamenem takzvané „Brežněvovy doktríny“.

V roce 1970 při pražských oslavách 25. výročí osvobození nebyl I.S.Koněv přítomen. J. Fidler ve své knize neúčast I.S. Koněva traktuje jako mlčenlivé vyjádření protestu kvůli okupace Prahy 1968, jenž byla jim osvobozena před 23 lety: „Lze se jen domnívat, že 21. srpen 1968 byl pro něho obrovským morálním šokem“⁹⁰.

Ivan Stěpanovič zemřel 21. května 1973 na rakovinu. Byl pohřben na Rudém náměstí poblíž zdi Kremli.

3. Historie pomníku

⁸⁷ do Moskvy přijeli A. Dubček, O. Černík, J. Smrkovský a V. Biřák

⁸⁸ LAVRENOV, Sergej Jakovlevič, POPOV, Mikhail Ivanovič. *Sovětský svaz v lokálních válkách a konfliktech*. [online]. - Moskva: ACT; Astrel, 2003. s. 289 [cit. 23.4.2021]. ISBN 5–271–05709–7. Dostupné z http://militera.lib.ru/h/lavrenov_popov/index.html

⁸⁹ LAVRENOV, Sergej Jakovlevič, POPOV, Mikhail Ivanovič. *Sovětský svaz v lokálních válkách a konfliktech*. [online]. - Moskva: ACT; Astrel, 2003. s. 319 [cit. 23.4.2021]. ISBN 5–271–05709–7. Dostupné z http://militera.lib.ru/h/lavrenov_popov/index.html

⁹⁰ FIDLER, Jiří. *Koněv: osvoboditel, nebo okupant?*. Druhé aktualizované a doplněné vydání. Praha: Euromedia Group, 2019. Universum (Euromedia Group). ISBN 978-80-242-6321-2. s. 152

Třetí kapitola bude věnována historii pomníku I.S.Koněva v Praze, a to od umístění, ke sporům, až do jejího odstranění. Ustanovení sochy mě zajímá kvůli tomu, že veřejné diskuse o památkách zpravidla probíhají ve fázi jejich plánování a schvalování – kdy se společnost snaží vyvinout obecnou představu o konkrétní historické postavě nebo události. Pak vymezím hlavní etapy konfliktu, jenž vznikl kolem interpretaci historické paměti o Koněvovi. Vymezím také, jak se uskutečnilo to, že po dlouhých letech zapomnění se socha Koněva stala terčem vandalů. Nakonec proberu finální fázi konfliktu – odstranění sochy a reakce na to. Pokusím se sestavit kostru těch událostí, skrz které prošla socha sovětského maršála.

3.1. Umístění pomníku

V den 35 výročí osvobození Československa, konkrétně 9. května roku 1980, byl na náměstí Interbrigády v Praze 6 slavnostně odhalen pomník sovětského maršála Ivana Stěpanoviče Koněva. Na tomto aktu se podíleli známí politici komunistické strany Československa. Mezi nimiž byli Lubomír Štrougal, Václav Hůla, Alois Indra, Antonín Kapek, Josef Kempný, Josef Korčák, Miloš Jakeš a velvyslanec SSSR v Československu Alexander Botvin. Soudruh – tímto titulem obecně vzájemně oslovovali občany Sovětského svazu a dalších socialistických států, Antonín Kapek pronesl slavnostní projev před očima nejen svých stranických kolegů, byli tam ještě vojáci a pionýři vyhnání ze škol, aby se zúčastnili ceremonii odhalení.

Na vzniku této památky se podíleli českoslovenští sochař Zdeněk Krybus, pro něhož tato socha nebyla prvním politicky angažovaným dílem⁹¹, a také architekt Vratislav Růžička, který je autorem architektonického řešení pomníku. Oba pracovali v uměleckém směru socialistického realismu.

Je to „umělecké hnutí a metoda vycházející z ideologie marxismu-leninismu. Spíše však než svébytný umělecký proud, socialistický realismus byl nástrojem kulturního útlaku. Jeho funkcí byla politická, morální a estetická výchova, která měla u člověka formovat jeho dělnické revoluční uvědomění“⁹². Stát byl hlavním a jediným zákazníkem umění socrealismu, které bylo prostředkem agitace a propagandy prostřednictvím kultury. V souladu s tím kánon socialistického realismu diktoval umělcům přesně to, co ten stát chce

⁹¹ MěKS Kojetín. *Zdeněk Krybus*. [online]. [cit. 24.04.2021]. Dostupné z <https://mekskojetin.cz/galerie-rodaku/zdenek-krybus>

⁹² Totalita.cz. *Socialistický realismus*. [online]. [cit. 6.5.2021]. Dostupné z http://www.totalita.cz/vysvetlivky/soc_real.php

vidět, a konkrétně „má slavnostně poukazovat na jeho úspěchy v reálném životě lidí“⁹³, čímž oslavoval vládnoucí režim.

Je nutné poznamenat ten fakt, že odhalení pomníku by mělo proběhnout ještě v roce 1975, tedy na 30. výročí konce války. Soutěž na návrh pomníku byla vyhlášena dvakrát: poprvé v roce 1974, ale přihlášku podali pouze dva sochaři. Celý tento epos se táhl přes 6 let a byl odrazem atmosféry ve společnosti a v česko-sovětských vztazích, které byly strašně ovlivněny událostmi roku 1968. Druhé soutěže se již zúčastnilo sedm sochařů. Tímto způsobem byl památník otevřen v roce 1980 a měl jednoznačně ideologický obsah: postavit se proti hořkosti invaze v roce 1968 prostřednictvím vzpomínky na osvobození Prahy v roce 1945 Rudou armádou pod velením Ivana Koněva.

Byla to bronzová socha sovětského maršála držícího v pravé ruce kytici šeráků, kterými Praha 9. května 1945 vítala příslušníky Rudé armády. I.S.Koněv „má rozepnutý vojenský plášť, vojenskou čepici“⁹⁴. Na pomníku byla umístěna pamětní deska, na níž stál následující text: „Významný vojevůdce maršál Sovětského svazu Ivan Stěpanovič Koněv dvojnásobný Hrdina Sovětského svazu a Hrdina Československé socialistické republiky velitel vojsk 1. ukrajinského frontu, která zachránila 9. května 1945 Prahu před zničením“⁹⁵.

Podle záměru měl být monument pietním místem, místem paměti. Navzdory tomu se socha se stala příčinou bouřlivých sporů jak uvnitř české společnosti, tak se stala i katalyzátorem debat s Ruskem.

3.2. Spory kolem pomníku

Pomník sovětského maršála Ivana Stěpanoviče Koněva je plodem období „normalizace“. Normalizace v Československu znamenala návrat k totální kontrole komunistické strany nad politickým, ekonomickým a kulturním životem země v periodě od násilného potlačení pražského jara v roce 1968 až do roku 1989⁹⁶. Stavba sochy na náměstí

⁹³ Socialistický realismus. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. naposledy editována 15. 4. 2021 [cit. 24.4.2021] Dostupné z

https://cs.wikipedia.org/wiki/Socialistický_realismus [cit. 24.04.2021]

⁹⁴ ČT24. *Socha maršála Koněva zřejmě přežije, kontroverzi vyřeší tabulka*. [online]. 19.4.2015. [cit. 23.5.2021]. Dostupné z <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1519968-socha-marsala-koneva-zrejme-prezije-kontroverzi-vyresi-tabulka>

⁹⁵ Pamětní desky v Praze. *KONĚV Ivan Stěpanovič – U sochy Ivana Stěpanoviče Koněva na Náměstí Interbrigády Praha 6 Bubeneč*. [online]. [cit. 23.5.2021]. Dostupné z <https://www.pametni-desky-v-praze.cz/2020/10/01/konev-ivan-stepanovic-u-sochy-ivana-stepanovice-koneva-na-namesti-interbrigady-praha-6-bubenec/>

⁹⁶ Totalita.cz. *Normalizace*. [online]. [cit. 12.5.2021]. Dostupné z <https://www.totalita.cz/vysvetlivky/normalizace.php> [cit.12.5.2021]

Interbrigády byla iniciovaná komunistickou stranou jako připomínka toho, že československý národ musí být doživotně vděčný za osvobození Prahy v květnu 1945. Pomník měl symbolicky upevnit se rozpadající vztahy mezi „bratrskými státy“.

Pro porovnání zde můžeme vzpomenout na to, že v roce 1946 jedna z pražských ulic byla jmenována po Koněvovi⁹⁷. Po osvobození byl I.S.Koněvu udělen titul čestného občana Prahy. V euforii po ukončení války vztah k jeho osobnosti a Sovětskému svazu byl opačný, než v roce 1980, kdy byl odhalen pomník v Praze-6. Jako další případ může sloužit i Koněvova deska, jenž byla ustanovena v červnu 1946, na Staroměstském náměstí. Rovněž vypovídala o době, ve které byla instalována⁹⁸.

V souladu s kontextem československých dějin má socha I.S.Koněva poměrně komplikovanou historii. Po pádu komunistického režimu byla tato socha po dlouhou dobu tím, co se nazývá „zapomněnkou“, tedy „zapomenutý památník“. Ačkoliv v první polovině 90.let proběhla demolice množství kontroverzních památek doby komunismu, nějakým způsobem se soše Koněva podařilo stejnému osudu vyhnout. Více než 30 let byla socha součástí města a nepřitahovala zvláštní pozornost. Spojila se s krajinou města stejně jako mnoho dalších památek. Avšak v posledních letech se pomník na náměstí Interbrigády objevil ve středu pozornosti české veřejnosti a provokoval bouřlivou diskusi v mediálním prostoru.

Palčivou se pro městskou část Prahy 6 otázka odstranění sochy z náměstí Interbrigády stala v roce 2015⁹⁹. Na soklu sochy se objevilo přeškrtnutá nápis „SSSR“ a nápis „Heil Putin?“. Kvůli opakovaným případům poškození pomníku¹⁰⁰ vznikla žádost aktivistů směrem k radnici o úplném odstranění kontroverzní sochy sovětského maršála. Extrémní opatření, jako byla demolice, nebyla v této době přijata, místo toho se radnice zastavila u varianty vybavit monument novými informačními tabulkami, jenž budou házet světlo i na stinné stránky maršálova života.

K dohodě o ustanovení desek dospěly všechny politické strany v zastupitelstvu Prahy 6, s výjimkou KSČM. Představitelé komunistické strany plán obnovy tabulek nazvali

⁹⁷ Avšak v průběhu sporů kolem pomníku Koněva, vznikl i návrh přejmenovat ulici Koněva.

⁹⁸ Deska byla demontována.

⁹⁹ ČT24. *Socha maršála Koněva zřejmě přežije, kontroverzi vyřeší tabulka*. [online]. 19.4.2019. [cit. 23.3.2021]. Dostupné z <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1519968-socha-marsala-koneva-zrejme-prezije-kontroverzi-vyresi-tabulka>

¹⁰⁰ 8 měsíců předtím někdo natřel pomník růžovou barvou od pasu dolů.

spekulací a přepisováním dějin, desky s obnovenou informací dokonce označili za „skandální ceduli“¹⁰¹.

Dne 24. listopadu 2017 to dopadlo tak, že rada městské části konečně schválila návrh na osazení piedestalu cedulemi ve třech jazycích: čeština, angličtina a ruština¹⁰². Původní text se změnil na následující: „Maršál Ivan Stěpanovič Koněv velel 1. ukrajinskému frontu, jehož jednotky byly nasazeny k závěrečnému útoku na Berlín a osvobodily severní, střední a východní Čechy a jako první vstoupily 9.května 1945 do Prahy. Na podzim 1956 řídil potlačení maďarského povstání sovětskou armádou a jako velitel skupiny sovětských vojsk v Berlíně se v roce 1961 podílel na řešení tzv. druhé berlínské krize výstavbou berlínské zdi. V roce 1968 osobně zaštitil zpravodajský průzkum před vpádem vojsk Varšavské smlouvy do Československa“¹⁰³. Co se týče věrohodnosti obsahu nových desek: „Radnici pomáhalo sepsat text několik historiků, posléze faktičnost zkontrolovali odborné instituce – Vojenský historický ústav armády a Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd“¹⁰⁴.

V úterý 8. května roku 2018 vychází zpráva¹⁰⁵ o tom, že někdo, podle slov policejní mluvčí Andreje Zoulové: „v době od pondělních 19:00 do dnešních 04:00“ růžovou barvou polil sochu sovětského maršálu na náměstí Interbrigády. Přes víc než tři měsíce nakonec odhalili obnovenou památkovou zónu. V ten den, 21.8.2018, u pomníku Koněva uskutečnil se protest představitelů KSČM, přítomní byli i zastánci obnovení tabulek.

Pokud se obrátíme na reakci Ruské federace, celkově lze říct, že ani nesnažila budovat dialog a najít kompromisní řešení. Chování bylo docela agresivním, odpovídalo současné politice Kremlu. Na návrh obnovit informační tabulky na piedestalu pomníku skupina pěti velvyslanců postsovětských zemí: Rusko, Bělorusko, Kazachstán, Arménie, Ázerbájdžán

¹⁰¹ ČTK, *Na soše maršála Koněva bude informační tabulka, schválilo zastupitelstvo. Proti byli jen komunisté.* [online]. 24.11.2017. [cit. 23.3.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/regiony/praha/na-sose-marsala-koneva-pribude-informacni-tabulka-schvalili/r~dc693bd6d11f11e7afac0cc47ab5f122/>

¹⁰² Krátce před tím, v noc z 22. na 23. listopadu 2017 někdo na pomníku červenou barvou napsal letopočty 1956, 1961, 1968 a 2017.

¹⁰³ Pamětní desky v Praze. *KONĚV Ivan Stěpanovič – U sochy Ivana Stěpanoviče Koněva na Náměstí Interbrigády Praha 6 Bubeneč.* [online]. [cit. 23.5.2021]. Dostupné z <https://www.pametni-desky-v-praze.cz/2020/10/01/konev-ivan-stepanovic-u-sochy-ivana-stepanovice-koneva-na-namesti-interbrigady-praha-6-bubenec/>

¹⁰⁴ ČTK, *U sochy maršála Koněva odhalili vysvětlující desky. Přepisujete historii, protestovali komunisté.* [online]. 21.8.2018. [cit.20.3.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/u-sochy-marsala-koneva-odhalili-vysvetlujici-desky-prepisuje/r~6408ca48a55011e8b634ac1f6b220ee8/>

¹⁰⁵ ČTK, *Koněvovu sochu v Praze někdo přes noc polil barvou, věc vyšetřuje policie.* [online]. 8.5.2018. [cit. 20.3.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/konevovu-sochu-v-praze-nekdo-polil-barvou-vec-vysetruje-poli/r~8357d9c052a811e8b8310cc47ab5f122/>

reagovala otevřeným dopisem¹⁰⁶, v němž se ohradila proti. Záměr umístit desky připomínající i negativní stránky Koněvova života označili za politickou hru. Jako odpověď dala Česká republika dala jasně vědět to, že „pomník je majetkem Prahy 6 a je záležitostí dané samosprávy, jakým způsobem ho upraví“¹⁰⁷. Otevřený dopis byl ministrem zahraničí Martinem Stropnickým označen za gesto „zbytečné“¹⁰⁸.

Většina rozdílů vznikla v interpretacích událostech z let 1945 a 1968. V prvním případě hodně záleží na tom, jak se dívat na tehdejší situaci týkající se osvobození Prahy: hlavně politicky nebo hlavně z vojenského hlediska, pokud jde o rovnováhu sil v posledních dnech války. Politicky bylo zajetí Prahy především otázkou prestiže pro Stalina. Z vojenského hlediska Rusko trvá na tom, že v Praze a okolí stále existovala velká a plně bojeschopná skupina německých vojsk pod velením polního maršála Schörnera. Avšak nemůžeme prostě vyškrtnout fakt toho, že pražské povstání opravdu do značné míry zaměnilo karty a stalo se rozhodujícím faktorem. Kromě toho nelze nemluvit o roli ROA. Spor vzniká ve výkladu, jaký vliv mělo pražské povstání, účast ROA, stav německé armády atd. Nakonec ruští, a dokonce i někteří čeští historici zpochybňovali maršálovou roli v roce 1968. Opravdu byl v čele delegaci do Československa v květnu 1968, ale tato zpráva zřejmě nebyla rozhodující, jelikož Sovětský svaz k mapování situací v Československu používal jiné metody než delegace veteránů války. Kvůli svému věku v roce 1968, tedy 71 letech, I.S.Koněv ve vedení sovětské armády už nebyl.

Další poškození pomníku na konci srpna 2019 se stalo příčinou znovuzavedení do veřejné diskuse návrhu sochu Ivana Stěpanoviče Koněva z náměstí Interbrigády přemístit do teritoria ruské ambasády. Je však nutné poznamenat, že teď se v ultimativní charakter proměnily řeči z české strany: „...dodávám, že dokud nezačnou jednat konstruktivně a z jejich strany uslyším jen normalizační fráze o přepisování dějin, zůstane socha pomalovaná. Nakonec, rudý je rusky krásný...“¹⁰⁹ - říká starosta Prahy 6 Ondřej Kolář. Tentokrát

¹⁰⁶ MID, *Sovmestnoe pismo*. [online]. [cit. 20.3.2021]. Dostupné z <https://czech.mid.ru/-/sovmestnoe-pis-mo-poslov-azerbajdzanskoj-respubliki-respubliki-armenia-respubliki-belarus-respubliki-kazahstan-i-rossijskoj-federacii-na-ima-zamestite/>

¹⁰⁷ ČTK, Velvyslanci nesouhlasí s informační tabulkou u sochy Koněva. Stropnickému poslali otevřený dopis. In: *Aktuálně.cz* [online]. 4.1.2018. [cit. 20.3.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/skupina-velvyslancu-nesouhlasi-s-upravou-sochy-koneva-v-praz/r~0f012f22f17811e78d510cc47ab5f122/>

¹⁰⁸ NĚMCOVÁ, Barbora. Nechte na Pražanech, jak má socha Koněva vypadat, vzkázal Stropnický postsovětským státům. In: *Aktuálně.cz* [online]. 9.1.2018. [cit. 20.3.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nechte-na-prazanech-jak-ma-socha-koneva-vypadat-vzkazal-stro/r~a0c4f6e8f53b11e7984d0cc47ab5f122/>

¹⁰⁹ KAŠPAR, Mirko. Socha Koněva je opět politá barvou. Čistit už ji nebudeme, odveďte ji, říká radnice. In: *Aktuálně.cz*. [online]. 22.8.2019. [cit. 20.3.2021]. Dostupné z

neznámý pachatel polil rudou barvou pomník a bílou barvou na podstavec napsal: „Ne krvavému maršálovi, nezapomeneme“¹¹⁰ a letopočty '45, '56, '61 a '68. Radnice argumentovala záměr přesunout sochy tím, že pravidelně utrácí peníze na očištění pomníku, kromě toho poškození označovala jako názornou ukázkou toho, že lidé nechťejí na pražských ulicích tuto sochu vidět. Po incidentu nějací lidé, nebyli to však profesionální odstraňovači graffiti, sochu maršála Koněva očistili. Podle zpravodajství zmizely z podstavce letopočty a nápisy, ale zůstaly tam stopy červené barvy. Mluvčí Prahy 6 Ondřej Šrámek potvrdil, že to nebyla akce městské části.

Ruské velvyslanectví v České republice označilo pomalování pomníku za barbarský čin a jako urážku památky vojáků Rudé armády, kteří padli při osvobození Československa. Navíc poslalo protestní notu českému ministerstvu zahraničí. Jako odpověď ministerstvo vyjádřilo lítost a oznámilo, že policejní vyšetřování už probíhá.

Dne 30.8. 2019. radnice Prahy 6 kontroverzní pomník zakryla plachtou¹¹¹, což vzbudilo s novou silou protesty proruských aktivistů. Po uplynutí hodiny a půl aktivista Jiří Černohorský strhl plachtu a svůj čin doprovázel výkřiky a expresivními výroky. Později se jiní aktivisty pokoušeli udělat to samé, proběhly také akce protestu vedle pomníku. Stanovení lešení jako metody ochrany pomníku před vandalismem ruská ambasáda označila za „opakované zneuctění památky vojáků Rudé armády padlých v boji proti nacistům za svobodu Československa“¹¹². Kromě toho, po tomto rozhodnutí o zakrytí sochy starosta Prahy 6 Ondřej Kolář začal dostávat hrozby o fyzické likvidaci, kvůli čemuž obdržel policejní ochranu.

Rusko ve svých komentářích ohledně přemístění vždy odkazovalo na dohody uzavřené s Českem. Řeč šla o dvou dokumentech. První je smlouva o česko-ruských přátelských vztazích. Tato smlouva se opravdu vztahuje na pomník I.S.Koněvu, ale v případě přemístění pomníku na důstojné místo svým závazkům ze smlouvy Česko dostojí. Druhá je smlouva o vzájemném udržování válečných hrobů: „Česko se na základě tohoto dokumentu stará o celkem 4224 válečných hrobů, památníků či pomníků ruských vojáků, na jejich údržbu jdou

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/sochu-koneva-v-praze-nekdo-polil-rudou-barvou/r~0102cbd6c4c311e989de0cc47ab5f122/>

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ ČTK, Praha 6 podruhé zakryla sochu Koněva. Poprvé plachtu strhl prokemelský aktivista. In: *Aktuálně.cz* [online]. 30.8.2019.[20.3.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/regiony/praha/radnice-prahy-6-zakryje-sochu-koneva-chce-jitak-chronit-pre/r~57030230cafe11e9b259ac1f6b220ee8/>

¹¹² Tamtéž.

miliony korun ročně¹¹³ - říká bývalý ministr zahraničních věcí České republiky Tomáš Petříček. Ovšem tato dohoda už se netýká sochy sovětského maršála Koněva. Ta není válečným hrobem, „protože sovětský maršál nezahynul ve válce“¹¹⁴.

3.3. Demolice a reakce

Začátkem září radnice Prahy 6 začalo rozebírat lešení. Na zasedání, které proběhlo 12. září, bylo schváleno přemístit pomník na jiné vhodné místo a nahradit ho památníkem osvobození Prahy na konci druhé světové války.

Místopředseda KSČM Petr Šimůnka se pokusil zařadit sochu I.S. Koněva na seznam kulturních památek, aby zůstala na svém místě v pražských Dejvicích¹¹⁵, ale ministerstvo kultury tuto žádost odmítlo.

3 dubna roku 2020 byla socha sovětského maršála Koněva odstraněna z náměstí Interbrigády v Praze 6 a byla přemístěna kousek za Prahu do depozitáře uměleckých děl. Měsíční uskladnění sochy vyjde na necelých 12 tisíc, což bude hradit městská část.¹¹⁶ V depozitáři socha bude čekat na převzetí Muzeem 20.století, kterému ji Praha 6 oficiálně bezplatně do roku 2030 propůjčila: „Rádi bychom v budoucnu udělali expozici, ve které by byly sochy a paměti, které ilustrují nějaké dějinné události a poté byly zneužité v propagandě. To je jedna z koncepcí, kde bychom rádi měli i sochu maršála Koněva,“ říká ředitel muzea Jiří Šesták¹¹⁷. Ve svých plánech má Praha 6 vypsání architektonické soutěže na nový pomník osvobození Prahy.

Výpadem Ruska jako reakce na demolici se stal zákon podepsaný prezidentem země V. Putinem 7. dubna 2020, díky kterému hrozí stíhání pachatelů poškozování válečných hrobů a pomníků, a to jak v Rusku, tak i v zahraničí. Následující den se ruský ministr obrany S. K. Šojgu obrátil k předsedovi vyšetřovacího výboru A.I. Bastrykinovi s žádostí o zavedení

¹¹³ ČTK, Přesun Koněvovy sochy podle Petříčka smlouvu s Ruskem neporuší. In: *Aktuálně.cz* [online]. 18.9.2019. [cit.20.3.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/presun-konevovy-sochy-podle-petricicka-smlouvu-s-ruskem-neporu/r~e6068f9ad9f611e9b1410cc47ab5f122/>

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ ČTK, Ať je Koněvova socha kulturní památkou, navrhuje kandidát na šéfa KSČM Šimůnek. In: *Aktuálně.cz* [online]. 7.10.2019. [cit. 20.3.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/socha-koneva-by-mela-byt-narodni-kulturni-pamatkou-navrhuje/r~02f74a2ce8e811e9b1410cc47ab5f122/>

¹¹⁶ DRAGON, Radek, Socha Koněva leží vedle Slovanské epopeje. Rusové svou šanci propásli, říká Kolář. In: *Aktuálně.cz* [online]. 23.4.2020. [cit.20.3.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/socha-koneva-lezi-vedle-slovanske-epojeje/r~286c6cc0847811ea9c800cc47ab5f122/>

¹¹⁷ Tamtéž.

trestní odpovědnosti zástupců státních a místních orgánů zahraničních států, kteří jsou zapojeni do demolice memoriálů padlým občanům Sovětského svazu¹¹⁸. Vzhledem k demontáži památníku maršála I.S. Koněva zahájil vyšetřovací výbor Ruska trestní řízení v rámci části 3 čl. 354.1 trestního zákoníku Ruské federace „Znesvěcení symbolů vojenské slávy Ruska“¹¹⁹. Výbor obdržel od asistenta ruského prezidenta a předsedy RVHO¹²⁰ Medinského seznam osob odpovědných za odstranění pomníku Ivana Stěpanoviče Koněva v Praze¹²¹.

Na svém webu ministerstvo zahraničních věcí České republiky odpovědělo, že: „odmítá zásahy státních orgánů Ruské federace do vnitřních záležitostí České republiky. Pokud budou orgány Ruské federace pokračovat svými konfrontačními prohlášeními a úkony v tomto duchu, bude to signál, že ztratily zájem o rozvoj vzájemně výhodných vztahů mezi našimi zeměmi.“¹²²

6.10.2020 se objevila zpráva, že plánované Muzeum paměti 20.století, kam přestěhuje socha Koněva, se bude nacházet v takzvaném Domě pážat na Hradčanech¹²³.

4. Kauza kolem pomníku v reflexi zpravodajských internetových portálů

Poslední kapitola zahrnuje rozbor publikací v českých a ruských médiích. Prostřednictvím publikovaných projevů politiků, aktivistů, odborníků v rámci sporů kolem sochy I.S.Koněva na náměstí Interbrigády v Praze 6 budu sledovat rétoriku obou zúčastněných stran.

4.1. Kauza kolem pomníku v reflexi českého on-line zpravodajství

¹¹⁸ BOJKO, Alexandr, Shojgu predložil Bastrykinu privilech vinovnykh za snos pamjatnika marshal Konevu. In: *KP* [online]. 8.4.2020. [cit. 20.3.2021]. Dostupné z <https://www.kp.ru/daily/27115/4194255/>

¹¹⁹ KOZLOVA, Natalja, SK vozбудil delo iz-zs demontazha pajatnika Konevu. In: *RG.RU* [online]. 10.4.2020. [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://rg.ru/2020/04/10/sk-vozbudil-delo-iz-za-demontazha-pamiatnika-marshalu-konevu-v-prage.html>

¹²⁰ Ruská vojenská historická organizace

¹²¹ Medinskij peredal SK spisok. *Izvestija*. [online]. 15.4.2020. [cit.25.4.2021]. Dostupné z <https://iz.ru/1000058/2020-04-15/medinskii-peredal-sk-spisok-otvetstvennykh-za-snos-pamiatnika-konevu-v-prage>

¹²² Domací, Rusko zahájilo stíhání kvůli odstranění Koněvovy sochy. Nepřípustné, reaguje Petříček. In: *Aktuálně.cz* [online]. 10.4.2020. [cit.25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/rusko-zahajilo-trestni-stihani-kvuli-odstraneni-konevovy-soc/r~5883440e7b1011ea9d74ac1f6b220ee8/>

¹²³ Tamtéž.

Celkově jsem přečetla od on-line deníku aktuálně.cz 120 článků, které se přímo věnují sporům kolem pomníku, tak i těch, které zahrnovaly jen odkaz na kauzu, aby nepustila ze zřetelů žádný z detailů. Kromě toho se často objevovali fotoreportáže a video materiály. Na některé z nich také budu odkazovat.

Politici jako experti na paměť

První článek, který se zobrazí, pokud ve vyhledávacím řádku uvést slovní spojení „socha Koněva“, je datován 31.10.2017¹²⁴. Materiál nastíní začínající konflikt, který se v internetovém prostoru pak protáhne na několik let. V daném článku je řeč o začátku veřejného střetu mezi dvěma hlavními pražskými zastánci a odpůrci pomníku. Konkrétně jde o dosluhující poslankyni Martu Semelovu (KSČM¹²⁵) a starostu Prahy 6 Ondřeje Koláře (TOP 09¹²⁶), který bude hrát vedoucí roli v celé kauze kolem sochy sovětského maršála. Jeho jméno se bude objevovat téměř v každém článku. Marta Semelová obvinila Ondřeje Koláře z toho, že navrhuje přesun sochy do teritoria velvyslanectví Ruské federace, což odsoudila jako: „neomluvitelnou urážku všech padlých rudoarmějců, kteří obětovali své životy za mír, svobodu a za to, abychom my mohli žít“¹²⁷. Paní Semelová čerpala tuto informaci z dopisu O. Koláře určeného ruskému velvyslanectví. Lze říct, že je to první provokační zpráva, jenž vzbudí ve veřejnosti diskuse – není jasno, proč vůbec měla k dopisu přístup, což Kolář hodnotil takhle: „...je jasnou pátou kolonou Kremlu“¹²⁸. V tomto článku najdeme i pozici, kterou přijalo ruské velvyslanectví: „Návrhy pana starosty pokládáme za nepřijatelné. Zásluhy maršála Koněva při osvobození Československa jsou nepopíratelné. Vycházíme z toho, že tato fakta jsou oficiálně uznána českou stranou. Iniciativa vedení městské části Prahy 6 vytváří umělou překážku v rusko-české spolupráci ve vojenské a memoriální sféře, může negativně ovlivnit celý komplex bilaterálních vztahů mezi Ruskou federací a Českou republikou,“¹²⁹ - reagoval mluvčí velvyslanectví Ruské federace Alexej Kolmakov.

¹²⁴ POLÁK, Michal. Koněv zmizí, obávají se Semelová a Rusové. Starosta se brání, že chce k pomníku jen přidat cedulky. In: *Aktuálně.cz* [online]. 31.10.2017. [cit.25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/praha-6-se-chce-zbavit-koneva-tvrdi-semelova-nesmysl-chceme/r~17dc5fc0ba6611e789880025900fea04/>

¹²⁵ Komunistická strana Čech a Moravy

¹²⁶ Česká liberálně konzervativní středopravicová strana.

¹²⁷ POLÁK, Michal. Koněv zmizí, obávají se Semelová a Rusové. Starosta se brání, že chce k pomníku jen přidat cedulky. In: *Aktuálně.cz* [online]. 31.10.2017. [cit.25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/praha-6-se-chce-zbavit-koneva-tvrdi-semelova-nesmysl-chceme/r~17dc5fc0ba6611e789880025900fea04/>

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ Tamtéž.

Tím pádem článek v hlavních rysech zobrazuje čtenáři začínající konfrontace kolem sochy a představí hlavní její oponenty. Na jedné straně je agresivní Rusko, které není schopno vest dialog a otevřeně snaží kontrolovat svůj bývalý satelit. Na druhé straně je Česká republika, která obhájí svou nezávislost a snaží se nabídnout různé možnosti řešení konfliktu. Obhájcem české demokratické společnosti hlavním způsobem vystupuje starosta Prahy 6 Ondřej Kolář, mezitímco zájmy Kremlu obhájí KSČM.

V prvních člancích byla reakce Ruska zobrazena prostřednictvím zveřejněných protestních not, ve kterých hlavním argumentem bylo to, že jakékoliv manipulace s pomníkem jsou znesvěcením paměti padlých vojáků ve druhé světové válce. Hlavním bodem v rétorice Ruska byla „nedotknutelnost“ paměti o Velké vlastenecké válce a úplné odmítnutí možnosti reinterpetování událostí těchto let z perspektivy současného období. Kromě toho, již od začátku Rusko neustále vyhrožovalo Česku, že situace kolem pomníku sovětského maršála může negativně ovlivnit „úsilí o zvěčnění památky československých legionářů na území Ruské federace“¹³⁰. Místo pokusu vybudovat dialog vedla ruská strana svůj emotivní monolog, který dokonce zahrnuje i hrozby pomsty v stylu „oko za oko, zub za zub“ - pokud Češi poškodí náš pomník, poškodíme ten jejich.

Akt vandalismu v listopadu 2017 provokoval další rozvoj mediální rétoriky ze strany starosty Prahy 6. Svůj komentář dával aktuálně.cz: „Buď je to forma protestu, což si myslím spíš, nebo to může být provokace ze strany proruských trollů, kteří hledají záminku, jak téma napadnout na zítřejším zastupitelstvu Prahy 6“¹³¹. Můžeme všimnout, jak diplomatická nálada se změnila ve směru emotivních a provokujících výroků. „Každá akce vyvolá reakci a komunisté tady evidentně dloubli do vosího hnízda“¹³², - řekl Ondřej Kolář a tím se odvolával na snahy zabránit instalaci tabulek. Tady také máme vzpomenout na výše rozebranou stať, která se tykala toho, že nejasným způsobem měla bývala poslankyně KSČM k dispozici dopisy starosty Prahy 6: „Tím odkryli svoje karty a dali všem jasně najevo, že oni opravdu od Rusů ty pokyny dostávají“¹³³, - uvedl O. Kolář. Stupeň konfrontací v debatách mezi zastánci a odpůrci pomníku zjevně zvýšil. Když se objevila informace o

¹³⁰ POLÁK, Michal. Koněv zmizí, obávají se Semelová a Rusové. Starosta se brání, že chce k pomníku jen přidat cedulky. In: *Aktuálně.cz* [online]. 31.10.2017. [cit.25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/praha-6-se-chce-zbavit-koneva-tvrdi-semelova-nesmysl-chceme/r~17dc5fc0ba6611e789880025900fea04/>

¹³¹ NĚMCOVA, Barbora, ŠVEC, Michal. Vandalové popsali Koněvovu sochu rudými letopočty. Komunisti dloubli do vosího hnízda, míní starosta. In: *Aktuálně.cz* [online]. 24.11.2017. [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/vandalove-pomalovali-sochu-marsala-koneva-cervenou-barvou-na/r~508aa096d04d11e7af7dac1f6b220ee8/>

¹³² Tamtéž.

¹³³ Tamtéž.

tom, že Rusko zpochybilo pravdivost faktů o roce 1968, jenž obsahují nove tabulky u sochy, starosta Prahy 6 dal následující komentář: „Toto nejnovější tvrzení ruského velvyslanectví odkazující na sovětské archivnictví pro mě má podobnou váhu jako tvrzení, že se archivy StB dochovaly do dnešního dne netknuté. Ani bych se nedivil, kdyby ze sovětských análů na požádání vypadl i onen známý článek vlevo dole.“¹³⁴

Redaktory deníku [aktuálně.cz](https://www.aktualne.cz) byla přeložena i expresivní řeč prvního tajemníka ruského velvyslanectví v Praze a představitele ministerstva obrany pro ruské válečné hroby v Česku V. Konnova: „Kvůli té tabulce, kterou jste přidali k soše maršála Koněva v Praze, se zde v Rusku mohou najít lidé, kteří připevní podobnou tabulku na právě odhalený pomník vašim legionářům zde v Bugulmě. Ptáte se, zda jsme s tabulkou u sochy maršála Koněva nespokojeni? To je slabě řečeno. My jsme velmi silně nespokojeni! A pokud to tak mohu říci silně, tak je nespokojeno celé Rusko. Svědčí o tom spousta dopisů, které na velvyslanectví v Praze dostáváme.“¹³⁵ Ve stejném článku autory „odpovídají“ Konnovovi, že nová tabulka „pouze“ připomíná, že Koněv „aktivně zúčastnil i příprav na okupaci Československa v roce 1968“¹³⁶. Není jasné, co měli na mysli tím vyslovením „aktivně zúčastnil“.

V českých media se objevili i reakci dalších politiků. Jednou z nich byl například rozhovor ¹³⁷ s poslancem pirátů Janem Lipavským. Tvrdí, že situace se zhoršila prostřednictvím hybridní války, kterou začalo Rusko o Krymu. Na to, proč k přemístování došlo teď, nedává jednoznačnou odpověď: „Situace byla vygradovaná, asi na tom měl určitý podíl starosta Kolář, ale nechci úplně zabíhat do nějakých spekulací“¹³⁸. Myslí si, že akce s lešením zbytečně vygradovala situaci. V kontextu toho, že odstranění sochy muže být zbytečnou provokaci Ruska, říká, že radnice Prahy 6 určitě nedělá zahraniční politiku, k tomu dodal: „Jestli si to Rusko vykládá jako provokaci, je to jejich problém“¹³⁹.

¹³⁴ ČTK, Ruské velvyslanectví v Praze popírá podíl Koněva na okupaci 1968. In: *Aktuálně.cz* [online]. 30.5.2018. [cit.25.4.2021]. Dostupné z

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ruske-velvyslanectvi-v-praze-popira-podil-koneva-na-okupaci/r~ceca571c645411e89833ac1f6b220ee8/>

¹³⁵ GAZDÍK, Jan, Nenávidění i respektování. Hroby československých legionářů v Rusku budí silné vášně. In: *Aktuálně.cz* [online]. 18.11.2017 [cit.25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/je-rusku-blizsi-carska-ci-bolsevicka-minulost-meloby-si-vyb/r~07b1c830e1c311e881520cc47ab5f122/>

¹³⁶ Tamtéž.

¹³⁷ DRAGON, Jan, Jestli Rusko bere odstranění Koněva jako provokaci, je to jeho problém, říká Lipavský. In: *Aktuálně.cz* [online]. 15.9.2019. [cit.25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/jestli-rusko-bere-odstraneni-koneva-jako-provokaci-je-to-jeh/r~28c4d9c6d62911e9926e0cc47ab5f122/>

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ Tamtéž.

V den odstranění kontroverzní sochy z náměstí Interbrigády 3.4.2020 vychází článek s odkazem na komentář Ondřeje Koláře v Twitteru: „Neměl roušku. Pravidla platí pro všechny stejně. Ven jen s rouškou nebo jinou překrývkou úst a nosu“¹⁴⁰. Výsledkem bylo obvinění z využití nouzového stavu. Avšak mluvčí Prahy 6 Ondřej Šrámek ujistil, že akce s opatřeními proti epidemii nesouvisí¹⁴¹.

Reakce Ruska, na kterou odkazoval deník, zněla takto: „Udivuje bezradnost ústředních orgánů, které prostě nebyly s to usadit městské hodnostáře a přerušit tuto výsměšnou činnost, porušující mezinárodní závazky země“¹⁴². Kromě toho krátce poté prezident RF V. Putin podepsal nový zákon a ruský ministr obrany S. Šojgu projevil iniciativu na stíhání lidí zodpovědných za odstranění sochy na zaklade tohoto zákona. Ze své strany starosta Prahy 6 poslal dopis ministru zahraničí Tomáši Petříčkovi, „v němž žádá, aby se diplomacie proti Šojguovým krokům důrazně ohradila“¹⁴³ - uvádí *aktuálně.cz*. Své pochopení ruského chování vyjádřil mluvčí prezidenta Jiří Ovcáček, tím, že řekl: „nenávisť vždy plodí další nenávisť“¹⁴⁴.

Není tajemstvím ten fakt, že masmédiá často praktikují manipulativní technologie. Jedním z takových triků je unik utajovaných skutečností¹⁴⁵ - fakta, jenž zaznamenala média z anonymních zdrojů. Zprávy hlášené „septem“ si člověk pevně zafixuje do paměti, protože se vytváří iluze, že je nyní vlastníkem jedinečných a tajných informací¹⁴⁶. Na webových stránkách *aktuálně.cz* v periodě od 27.4.2020 až do 15.6.2020 se objevila řada článků iniciovaných zprávou, kterou zveřejnil týdeník *Respekt*. Řeč jde o tom, že do Prahy z Ruska přicestoval pracovník tajných služeb vybavený jedem ricin. V rozhovoru s reportérem otec

¹⁴⁰ KOLÁŘ, Ondřej. [Neměl roušku...]. In: *Facebook* [online]. 2.4.2020 [cit. 20.3.2021]. Dostupné z <https://www.facebook.com/kolarondrej/posts/3205037262863616>

¹⁴¹ ČTK, Praha 6 nechala odstranit sochu Koněva, ohradili se Zeman i ruské velvyslanectví. In: *Aktuálně.cz* [online]. 3.4.2020 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/regiony/praha/socha-marsala-koneva-z-prahy-6-zmizela-poputuje-do-muzea/r~d9d5d332757f11eaa6f6ac1f6b220ee8/>

¹⁴² ČTK, Za odstranění Koněvovy sochy Moskva hrozí odvetou. Je to zločin, tvrdí. In: *Aktuálně.cz* [online]. 9.4.2020 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/za-odstraneni-konevovy-sochy-moskva-hrozi-odvetou-je-to-zloc/r~ca626f547a9411eab408ac1f6b220ee8/>

¹⁴³ ČTK, Vůči výhrůžkám stíháním za odstranění sochy Koněva se musíme ohradit, vyzývá Kolář. In: *Aktuálně.cz* [online]. 9.4.2020 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/odstraneni-konevovy-sochy-neporusuje-zadnou-smlouvu-s-ruskem/r~542506c67a4e11ea842f0cc47ab5f122/>

¹⁴⁴ Tamtéž.

¹⁴⁵ DZYALOŠINSKY, *Manipulativnij tehnologij v SMI*, Bulletin Moskevské univerzity. Řada 10. Žurnalistika. 2005. č. 1., [online]. [cit. 20.03.2021], s. 48. Dostupné online z <https://cyberleninka.ru/article/n/manipulyativnye-tehnologii-v-mass-media>

¹⁴⁶ Tamtéž.

starosty Prahy 6, bývalý velvyslanec ČR v USA a v RF Petr Kolář komentoval tuto zprávu, že je to „tradiční ruský styl, ale většinou se to týká jejich vlastních lidí“¹⁴⁷. Mluvčí Kremlu D.Peskov označil zprávu časopisu Respekt za „novinářskou kachnu“¹⁴⁸, stejně tak prezident České republiky trval na nepravdivosti této zprávy kvůli absenci informace o ruském agentovi u české tajné policie. Kauza „ricin“ měla jako výsledek oboustranní vyhoštění diplomatů. Reakcí na tuto zprávu stalo ze zesílení policejní ochrany jak českých politiků, navíc ji dostali ještě primátor Prahy Zdeněk Hřib a starosta pražské části Řeporyje Pavel Novotný, tak se i na české ministerstvo zahraničních věcí obrátilo ruské velvyslanectví v Praze s žádostí o ochranu svého diplomata „kvůli osobní štvanci, kterou podle ruské ambasády spustila česká média, čelí výhrůžkám“¹⁴⁹.

Rétorika Ruska, jak lze vidět, se postupem času absolutně se nezmění: „Chápeme, že nezodpovědné kroky ojedinělých odvázaných komunálních úředníků neodráží náladu drtivé většiny obyvatel země.“¹⁵⁰. Reakce starosty Prahy 6 se také objeví na stránkách online deníku: „Kdo jim to píše, píšou jim to v Kremlu, nebo mají nějaké schůzky koordinační?“¹⁵¹.

Mezitím po demolice pomníku z náměstí Interbrigády proud zpráv, ve kterých je odkaz na sochu, nezastavil. Začátkem května 2020 Ondřej Kolář napsal předsedkyně Evropské komise Ursule von der Leyenové dopis se stížností na Rusko: „Rusové nás již rok označují za nacisty, já osobně jsem podle jejich oficiálních představitelů 'Gaulaiter', ruská ambasáda v Praze a ruští oficiální činitelé vyzývají české občany prostřednictvím sociálních sítí a dezinformačních webů k fyzické likvidaci těch, kdo v odstranění sochy „mají prsty““¹⁵².

¹⁴⁷ ANÝŽ, Daniel, Diplomát Petr Kolář: Dát Koněva Rusům je akt dobré vůle. Měli by si to ale zasloužit. In: *Aktuálně.cz* [online]. 28.4.2020 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/diplomat-petr-kolar-dat-koneva-rusum-je-akt-dobre-vule-meli/r~89360144888611eaa6f6ac1f6b220ee8/>

¹⁴⁸ ČTK, "Novinářská kachna." Kreml popřel zprávu o cestě Rusa s jedním ricinem do Prahy. In: *Aktuálně.cz* [online]. 27.4.2020 [cit. 23.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/kreml-poprel-zpravu-respektu-o-cestu-rusa-s-jednim-ricinem-do/r~d7a158ba888b11eab115ac1f6b220ee8/>

¹⁴⁹ ČTK, Rusko žádá Česko o ochranu diplomata. Čelíme výhrůžkám i kvůli médiím, tvrdí ambasáda. In: *Aktuálně.cz* [online]. 11.5.2020 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ruske-velvyslanectvi-se-obratilo-na-ceske-ministerstvo-zahra/r~2a9d0cde93a511eab1110cc47ab5f122/>

¹⁵⁰ ČTK, Rusko souhlasí, s Českem zasedne k jednomu stolu. Řešit se bude spor o sochu Koněva. In: *Aktuálně.cz* [online]. 9.5.2020 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/rusko-bude-s-ceskem-jednat-smlouvy-z-roku-1993-resit-se-bude/r~8817cdc691ee11ea80e60cc47ab5f122/>

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² ČTK, Ruská ambasáda k pomníku vlasovcům: Ustupujete těm, kdo chtějí revizi výsledků války. In: *Aktuálně.cz* [online]. 4.5.2020 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ruska-ambasada-kritizuje-pomnik-vlasovcum-snaha-o-revizi-vy/r~b27efb168e0611ea80e60cc47ab5f122/>

Ve stejném období ruská diplomacie sdělí agentuře TASS o návrhu využit mechanismy oboustranného dialogu, na co pak odkazuje na svém webu [aktuálně.cz](https://www.aktualne.cz)¹⁵³. Ruská strana neustále trvá na tom, že demolice sochy I.S.Koněva byla porušením dohody o přátelských vztazích z roku 1993. Co se týká faktu, že pomník je majetkem Prahy 6, což je důkazem toho, že v plné míře je její osud záležitostí radnice, ruské MZV trvá na tom, že: „Nezávislost orgánů místní samosprávy nezbavuje stát povinnosti plnit své mezinárodněprávní závazky“¹⁵⁴. Česká republika ze své strany opakovaně ukazuje, že odstranění sochy není porušením jakékoli smlouvy.

Prodlužují se i vnitřní konflikty mezi českými politiky, tak například ve článku ze dne 5.5.2020¹⁵⁵ vznikl návrh na odvolání místopředsedy Poslanecké sněmovny šéfa KSČM Vojtěcha Filipa kvůli jeho výrokům, mezi kterými bylo i tvrzení ohledně zprávy o ruském diplomatu s misí likvidovat starostu Prahy 6, kdy řekl: „takovou blbost ještě nečetli“¹⁵⁶. Také stat¹⁵⁷ ze stejného dne popisuje jednání Poslanecké sněmovny, jeden z bodů kterého se týkal „vměšování Ruska do vnitřních záležitostí České republiky“¹⁵⁸. S tímto tématem vystoupila předsedkyně TOP 09 Markéta Pekarová Adamová. Avšak většina tuto iniciativu nepodpořila. Dokonce ministr zahraničních věcí Tomáš Petříček před hlasováním vystoupil s řečí, ve které o tom odmítl jednat, jelikož „politizace těchto témat může být spíše kontraproduktivní“¹⁵⁹. Avšak M. Pekarová Adamová si je jistá s tím, že RF proti ČR „zahájila nejagresivnější diplomatickou a zpravodajskou eskalaci za poslední desítky let“¹⁶⁰. Podle ní jsou české komunální politiky jsou zastrášované absurdním zákonem.

Odborníci jako experti na paměť

Postupem času se na stránkách [aktuálně.cz](https://www.aktualne.cz) častěji začaly objevovat články věnující se dějinám. Jsou tam odkazy na autority v této oblasti, tedy na historiky. Jedná se o odborníky,

¹⁵³ ČTK, Česko porušilo dohodu. Chceme dialog o pomnících, tvrdí Rusko po odstranění Koněva. In: *Aktuálně.cz* [online]. 4.5.2020 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/cesko-porusilo-dohodu-chceme-dialog-o-pomnicich-tvrdi-rusko/r~607d803c8e1311ea842f0cc47ab5f122/>

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ BARTONÍČEK, Radek, Filip pomáhá zájmům Ruska, chceme ho odvolat z vedení sněmovny, navrhuje TOP 09. In: *Aktuálně.cz* [online]. 5.5.2020. [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/snemovna-by-mela-odvolat-mistopredsedu-filipa-navrhuje-top-0/r~0cf271f28eb811eaa7deac1f6b220ee8/>

¹⁵⁶ Tamtéž.

¹⁵⁷ BARTONÍČEK, Radek, Opozice chtěla jednat o chování Ruska. Je to politizace, oponoval ministr Petříček. In: *Aktuálně.cz* [online]. 5.5.2020 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/cesko-pozadalo-rusy-o-jednani-podle-smlouvy/r~02c1d02a8ed511eaa6f6ac1f6b220ee8/>

¹⁵⁸ Tamtéž.

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ Tamtéž.

kteří umí správně apelovat historickými fakty a vyhýbat se spekulacím. V tomto smyslu je v českých masmediálních prostředcích pluralita názorů na rozdíl od ruského zpravodajství¹⁶¹. 6. června 2018 se objevil rozhovor s historikem Danielem Povolným¹⁶² o událostech roku 1968. V první řadě je v interview docela podrobně popsána okupace z roku 1968: kolik bylo pokusů o intervenci na území Československa a proč, jaké nálady byly v Kremlu v tu dobu, průběh operaci Dunaj, proč se Čechoslováci tolik nebránili intervenci a tak dále. Co se týká postavy Koněva a jeho roli v roce 1968, D.Povolný říká: „Předpokládám, že byla vcelku nulová. On už byl od roku 1963 v důchodu, tedy mimo službu, a v srpnu 1968, když to tak řeknu, už nikomu k ničemu nebyl. Takže bych s jistou mírou nadsázky předpokládal, že seděl někde na svojí dače v Sovětském svazu a v rozhlasu nebo v televizi poslouchal, co se děje v Československu.“¹⁶³ Na další otázky se týkající se současné kauzy kolem pomníku historik odpovídá „diplomaticky“ a nestaví ani jednu ze stran¹⁶⁴. Zde, pro posílení mého tvrzení o pluralitě názorů v českých media, na otázku o osudu pomníku, uvedu odkaz na komentář jiného odborníka. Historik Petr Blažek z Ústavu pro studium totalitních režimů ohledně doplnění tabulky k soše říká, že takové řešení není dostačující¹⁶⁵, navíc si je jist, že socha I.S.Koněva patří striktně do muzejní expozice.

Před zasedáním 12 září¹⁶⁶ on-line deník zveřejnil článek¹⁶⁷ obsahující výklady odborníků zabývajících se maďarskými dějinami o podílení Ivana Koněva na krvavém potlačení v roce 1956. Jako první byl popsán názor maďarského historika Jánose Rainera o tom, že „Koněv neměl velké slovo ve schválení invaze, nebyl členem nejužšího vedení Sovětského svazu a ani se neúčastnil rozhodujícího zasedání špiček státu“¹⁶⁸. Rozhodující

¹⁶¹ Podkapitola 4.2 zahrnuje podrobnější informaci o tom, jak byla kauza popsána v ruských mediálních prostředcích.

¹⁶² GAZDÍK, Jan, Sověti obsadili ČSSR až na čtvrtý pokus, tvrdí historik Povolný. Brežněv věděl, že to bude průšvih. In: *Aktuálně.cz* [online]. 17.6.2018 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/breznev-vedel-jaky-z-toho-bude-prusvih-soveti-obsadili-cssr/r~7f3f209867b411e8a3adac1f6b220ee8/>

¹⁶³ Tamtéž.

¹⁶⁴ NĚMCOVÁ, Barbora, Historik: Koněv přiletěl nečekaně, sondoval situaci v ČSSR. Jeho zprávy ale o invazi nerozhodly. In: *Aktuálně.cz* [online]. 21.8.2018 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/historik-konev-priletel-necekane-sondoval-situaci-v-cssr-jeh/r~daca44c0a51111e889f40cc47ab5f122/>

¹⁶⁵ In: *Aktuálně.cz* [online]. [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/kscm-chysta-protest-u-koneva-taky-bych-mohla-chtit-vysvetluj/r~5a948396a45e11e8a4d90cc47ab5f122/>

¹⁶⁶ Na kterém bylo schváleno odstranění sochy.

¹⁶⁷ NOVÁK, Martin, Útok začal za úsvitu. Nelítostný Koněv rozdrtil povstání Maďarů, na civilisty nedbal. In: *Aktuálně.cz* [online]. 10.9.2019 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/jak-marsal-ivan-konev-potlacil-madarske-povstani-v-roce-1956/r~ea47613cd23b11e9a24cac1f6b220ee8/>

¹⁶⁸ Tamtéž.

roli hrál maršál G.K. Žukov, zatímco I.S. Koněv musel jen bezvýhradně plnit rozkazy¹⁶⁹. Dále se tam objeví mínění českého hungaristy Evžena Gála o tom, že Maďaři nespojují postavu Koněva s invazí v roce 1956¹⁷⁰. Odkazuje na mnohem vlivnější osobu během těchto událostí – tehdejšího velvyslance v Budapešti Ju. Andropova. Jako poslední byl popsán názor historika z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Odborník Andrej Tóth se dokonce tvrdí, že je málo pravděpodobně to, že „Maďaři Koněva zrovna pamatovali“¹⁷¹.

Navíc je na stránkách [aktuálně.cz](https://www.aktualne.cz) video materiál¹⁷² od DVTV¹⁷³ obsahující rozhovor s historikem Michalem Stehlíkem. Ačkoliv hlavním jádrem¹⁷⁴ besedy není otázka sochy Koněva, ale projednávají problém zneužívání historie politiky ve svých zájmech. Historik upozorňuje, jak se historie může stát „instrumentálním klackem“¹⁷⁵. Zdůrazňuje roli historiků, když se interpretace dějin stává nástrojem manipulace, pokud právě odborníci v této disciplíně umí složit celý „obrázek“ zahrnující kontext, souvislosti a další věci, jenž dovolují mít hlubší pochopení. Pan Stehlík odkazuje na amerického historika, že „dějiny jsou les a historici jsou ti, co malují turistické značky, ale ti lidé chodí po různých značkách tím lesem“¹⁷⁶. Jinak řečeno, že historik nemá za cíl objevit jedinou pravdu, spíše vysvětlit souvislosti a kontext. Co se týká kauzy kolem sochy Koněva, ohledně doplňujících informačních tabulek, řekl, že mu jako historikovi „docela dobře postačuje ta vysvětlující deska“¹⁷⁷. Upozornil na to, že se mezi sebou hádají čeští politici, novináři, historici a tak dále, což ukazuje na to, že „nemáme velkou pravdu“¹⁷⁸. Také upozornil na to, že zrovna

¹⁶⁹ NOVÁK, Martin, Útok začal za úsvitu. Nelítostný Koněv rozdrtil povstání Maďarů, na civilisty nedbal. In: *Aktuálně.cz* [online]. 10.9.2019 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/jak-marsal-ivan-konev-potlacil-madarske-povstani-v-roce-1956/r~ea47613cd23b11e9a24cac1f6b220ee8/>

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² ČTK, Pomník rudoarmějců v Brně pomaloval vandal, ruská ambasáda to odsoudila. In: *Aktuálně.cz* [online]. 24.10.2019 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/pomnik-rudoarmejců-v-brně-pomaloval-vandal-ruska-ambasada-to/r~be75dab2f68e11e98776ac1f6b220ee8/>

¹⁷³ Internetová televize

¹⁷⁴ Tato beseda je iniciovaná nabídnutím od historika Michala Stehlíka poslanci Parlamentu České republiky T. Okamurovi kurzu historie, kvůli jeho nekompetenci v této oblasti.

¹⁷⁵ ČTK, Pomník rudoarmějců v Brně pomaloval vandal, ruská ambasáda to odsoudila. In: *Aktuálně.cz* [online]. 24.10.2019 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/pomnik-rudoarmejců-v-brně-pomaloval-vandal-ruska-ambasada-to/r~be75dab2f68e11e98776ac1f6b220ee8/>

¹⁷⁶ Tamtéž.

¹⁷⁷ Tamtéž.

¹⁷⁸ Tamtéž.

Rusko používá dějiny pro budování své moderní “velmocenské”¹⁷⁹ identity, kterou už dávno ztratila.

Památník jako protireakce

Na konci listopadu 2019 oleje do ohně sporů kolem sochy Koněva a traktování události roku 1945 přilil návrh městské části Praha-Řeporyje ustanovit pomník vlasovcům. V sovětské historiografii byla role ROA vymezena během Norimberského procesu, a vybudování pomníku vlasovcům by bylo porušením mezinárodních závazků Česka z úmluvy o nepromlčitelnosti válečných zločinů. Starosta Řeporyjí Pavel Novotný (ODS¹⁸⁰), který vystupuje jako iniciátor návrhu na pomník ROA, ve svých sděleních novinářům označuje vlasovce za zachránce a tvrdí to, že „už vůbec o tom nebudeme diskutovat s Ruskem, symbolem okupační moci, lži a porušování lidských práv“¹⁸¹. To všechno zřetelně zhoršilo i bez toho napjatou atmosféru mezi ČR a RF. Kromě toho zde najdeme i úryvek interview, které pan Novotný dal ruské televizi. Určitě byl na obrazovkách ruské televize zobrazen jako neadekvátní provokatér, který se vysmívá hrdinskému činu Rudé armády v době druhé světové války.

Terminologie

V průběhu sporů o tom, jakou roli sebral maršál v českých dějinách, měl každý publikovaný článek na konci odstavec s několika větami o životě Koněva. Zahrnovaly informaci o tom, že se vojska maršála na jaře 1945 jako první dostala v květnu do Prahy, o účasti na potlačení Maďarského povstání, o jeho podílení se na výstavbě Berlínské zdi a na přípravě okupaci Československa v roce 1968. Je zajímavé to, že v prvních článcích nebylo napsáno nic o roce 1968, který se pak stane jedním z nejhlavnějších argumentů proti přítomnosti sochy této historické osobnosti v Praze.

Poprvé rok 1968 byl upomenut v článku s názvem „Komunisté v Praze uctili Koněva. Potlačení Maďarů s tím nesouvisí, hájil ho šéf bojovníků za svobodu“ od 21. listopadu

¹⁷⁹ ČTK, Pomník rudoarmějců v Brně pomaloval vandal, ruská ambasáda to odsoudila. In: *Aktuálně.cz* [online]. 24.10.2019 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/pomnik-rudoarmeju-v-brne-pomaloval-vandal-ruska-ambasada-to/r~be75dab2f68e11e98776ac1f6b220ee8/>

¹⁸⁰ Občanská demokratická strana

¹⁸¹ ČTK, V Řeporyjích chtějí pomník vlasovců. S Ruskem o něm diskutovat nebudeme, říká Novotný. In: *Aktuálně.cz* [online]. 27.11.2019 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/regiony/praha/reporyje-nehodlaji-s-ruskem-jednat-o-pomniku-vlasovcu/r~ce35afbc10f211ea9d020cc47ab5f122/>

2017¹⁸², jenž popisuje protestní¹⁸³ shromáždění u pomníku maršála I.S.Koněva politiků komunistické strany, aktivistů. Byly zde přítomny i maršálovy vnučky. Právě v tomto textu se objeví pojem „komunistická historiografie“, což bylo prvním pokusem ukázat hlubší pohled na to, proč se dnes socha stala terčem sporů a jak je s tím spojena ideologie té doby. Pomocí tohoto pojmu se čtenáři otevírá možnost rozmyšlení o příčinách různých cest v reflexi dějin v současné době i v minulosti.

Avšak ve stejném textu se dále znovu objevuje formulace jako: „ztráty Koněvových jednotek, které přijely až po německé kapitulaci, byly v Praze minimální“¹⁸⁴ a „Koněv proslul lhostejností k tomu, kolik jeho vojáků padne“¹⁸⁵. Kladu důraz na tyto věty kvůli tomu, že zjednodušení problému je jedním ze způsobů manipulace v masmédiích¹⁸⁶. Často složité sociální, politické, ekonomické nebo vojenské problémy se omezují na jednoduché interpretace. Je to spojeno s tím, že člověk sledující poslední zprávy na on-line deníku, nechce trávit čas podrobnou a detailní analýzou, která odrazí problém z různých uhlů pohledu. Je snadnější získat rychlou a jednoduchou odpověď. Proto je kladen důraz na to, že Koněv byl prostě špatným člověkem. To nám velmi zjednodušuje celý problém.

V předvečer 11.9.2019 vychází materiál¹⁸⁷, jenž odkazuje na sdílení ruského MZV: „Znovu vyzýváme iniciátory 'války' se symboly vítězství nad fašismem, aby si přestali tropit posměch z památníku Ivana Koněva“¹⁸⁸. Zajímá mě především formulace „válka se symboly vítězství nad fašismem“. Lze sledovat, nakolik západní rétorika liší od východní. Zatímco v Česku reinterpretace sovětských symbolů nosí pozitivní charakter, v Rusku je to nic jiného, než přepisování historické pravdy.

Aktivisté

Kromě reakcí úředních osob na demolici pomníku se v mediálním prostoru objevují zprávy napadení radikálních ruských nacionalistů na plot českého velvyslanectví v

¹⁸² WIRNITZER, Jan, Komunisté v Praze uctili Koněva. Potlačení Maďarů s tím nesouvisí, hájil ho šéf bojovníků za svobodu. In: *Aktuálně.cz* [online]. 21.11.2017 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/reportaz-protest-u-sochy-koneva-v-praze/r~09c3d804ceb711e786cf0cc47ab5f122/>

¹⁸³ Vyjadřovali svůj protest ohledně návrhu ustanovit nové informační tabulky, zahrnující nejen zásluhy maršála Koněva.

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ Tamtéž.

¹⁸⁶ Džjalošinsky, 2005, s. 41

¹⁸⁷ ČTK, Přestaňte se vysmívat Koněvovu památníku, vyzvalo Rusko české politiky. In: *Aktuálně.cz* [online]. 11.9.2019 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/rusky-ministr-medinskij-se-nebude-omlouvati-za-prirovnani-sta/r~cac2b688d47d11e982ef0cc47ab5f122/>

¹⁸⁸ Tamtéž.

Moskvě.¹⁸⁹ Nacbolové vyvěsili plakát „Stop fašismu“ a házeli dýmavnice. Patří do strany „Jiné Rusko“¹⁹⁰. Stejní aktivisté demonstrovali i u sídla českého generálního konzulátu v Petrohradu¹⁹¹.

V květnu byla zveřejněna zpráva o plánech posílení „bezpečnostních opatření na svých zastupitelských úřadech v Rusku“¹⁹².

Odkazy na ruské media

Na konci listopadu 2017 se ve středu pozornosti objevil obsah skandálního článku zveřejněného na webu ruské armádní televize zahrnující to, že by Československo mělo být Sovětskému svazu vděčno za rok 1968. Co je to „Hvězda“? Hvězda je všeruský federální státní veřejno-vlastenecký televizní kanál. Patří do mediální skupiny „Hvězda“, která je pod dohledem Ministerstva obrany Ruské federace. Díky tomu si lze lehce udělat závěr o tom, že je to propagační stanice současné vlády. Dá se tedy pochopit, že jsem teď na webu Hvězdy tento článek nenašla, jelikož byl odstraněn záhy po zveřejnění. Podařilo se mi ho však najít na jiném zpravodajském portálu¹⁹³. Text patří Leonidu Maslovskemu¹⁹⁴, jenž se domnívá, že zavedení vojsk „zachránilo“ Českou republiku před provedením státního převratu. Článek byl publikován v den setkání českého prezidenta M. Zemana s V. Putinem, tedy 21. listopadu 2017. Zda byla publikace načasována tak, aby se shodovala s návštěvou. Jde zde určitá nejasnost - televizní kanál Hvězda uvádí, že tento článek pochází z řady pravidelných publikací, které se každý týden ve stejný čas objevují na webu. Český prezident nastolil otázku o obsahu článku na schůzce s ruským premiérem D. Medveděvem 22. listopadu. Medveděv ujistil prezidenta, že text „neodráží oficiální postoj“ Ruska, který byl formulován

¹⁸⁹ Zahraničí, Ruští nacionalisté napadli české velvyslanectví v Moskvě kvůli soše Koněva. In: *Aktuálně.cz* [online]. 6.4.2020 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/rusti-nacionaliste-napadli-ceske-velvyslanectvi-v-moskve-kvu/r~cad5a71877e611ea95caac1f6b220ee8/>

¹⁹⁰ Není oficiálně zaregistrovaná a neúčastní se voleb.

¹⁹¹ ČTK, „Naše tanky budou v Praze!“ U konzulátu v Petrohradu se protestovalo kvůli Koněvovi. In: *Aktuálně.cz* [online]. 16.4.2020 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/nase-tanky-budou-v-praze-u-konzulatu-v-petrohradu-se-protest/r~be4dcd34802611eab408ac1f6b220ee8/>

¹⁹² ČTK, Česko posílí bezpečnost u svých úřadů v Rusku, útočili na ně výtržníci. In: *Aktuálně.cz* [online]. 7.5.2020 [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/petrick-cesko-posili-bezpecnost-u-svych-uradu-v-rusku-utoci/r~42177ac2904711ea8972ac1f6b220ee8/>

¹⁹³ MASLOVSKY, Leonid, Chechoslovakija dolzna byt blagodarna. In: Morpolit. [online]. [cit. 25.4.2021] Dostupné z <http://morpolit.milportal.ru/chexoslovakiya-dolzna-byt-blagodarna-sssr-za-1968-god-istoriya-prazhskoj-vesny/>

¹⁹⁴ Leonid Maslovsky je autorem knih «Ruská pravda» (2011) a «Pravda o Rusku. Cesta bez Stalina» (2014). Anotace těchto knih dobře popisují v jakém směru pracuje autor: první «knih byla napsána na obranu naší vlasti» a druhá «na obranu naší velké historie pro slávu ruského lidu».

ještě ve smlouvě z roku 1993. Jedná se o dohodu o přátelských vztazích a spolupráci mezi Ruskou federací a Českou republikou¹⁹⁵; v něm je zavedení sovětských vojsk do Československa označeno jako „nepřijatelné použití síly“ a jejich další pobyt v zemi se nazývá „neoprávněným“. „Medveděv také sdělil, že ruské vedení do práce novinářů nezasahuje“, což zní divně jelikož patronem „Hvězdy“ je Ministerstvo obrany. Myslím si, že obsah tohoto článku není v rozporu s propagačním směrem Kremlu. Asi nikdo prostě neočekával to, že materiál dostane mezinárodní ohlas, neboť Hvězda vůbec není vlivným a populárním kanálem, spíš produkuje materiál jen pro malou skupiny lidí, která ho cílevědomě sleduje.

Ve stejném období byl aktualizován článek¹⁹⁶, který odhalí, jakým způsobem situaci popisují ruská média. Jako příklad posloužila televizní stanice NTV¹⁹⁷. Podle [aktuálně.cz](https://www.aktuálně.cz) popisuje protest tím, že „obyvatelé Prahy na ulicích ještě tak vášnivě nestřetli“¹⁹⁸. O místních úřadech ruská televize zmínila: „Něco jako není památník, není problém“¹⁹⁹. Z toho plyne, že ruská rétorika naznačuje stav v Praze tak, že česká veřejnost protestuje proti rozhodnutí místních orgánů. Spekuluje na tom, že vytváří iluzi o tom, že český národ zoufale protestuje proti manipulacím s pomníkem, zatímco místní politici nestydatě přepisují dějiny.

Jednoho z nejnázornějších odlišení českých masmédií od ruských jsem všimla během rozboru publikací českých médií. Je jím otevřená kritika hlavy státu – Miloše Zemana. Odsouzení jeho chování ve vztahu k Rusku a konkrétně v sporech kolem sochy Koněva začalo ještě v prvních publikacích z roku 2017 a prodloužilo se na celou kauzu. Ráno 22.11.2017 vyšel docela emotivní text od Martina Fendrycha²⁰⁰. Záhloví zní „Rusové ponížili Česko, Zeman podlézá Putinovi. Prezident suverénní země? Ne“²⁰¹. Chování prezidenta ČR během jeho návštěvy Ruska nazývá „servilním“²⁰². Výše upomenuty článek Hvězdy nazval

¹⁹⁵ Dvustoronnie dogovory, *MID*. [online]. [cit.25.4.2021] Dostupné z https://www.mid.ru/foreign_policy/international_contracts/2_contract/-/storage-viewer/bilateral/page-320/48307

¹⁹⁶ ČTK, Ivan Koněv Čechům nic neudělal, říká jeho dcera. Pomník chce odstěhovat do Moskvy. In: *Aktuálně.cz* [online]. 8.9.2020 [cit.25.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/praha-se-hodla-koneva-zbavit-tvrdi-ruska-televize-jeho-dcera/r~27fcd954d25911e9ac60ac1f6b220ee8/>

¹⁹⁷ NTV je jeden ze třech nejhlavnějších všeruských federálních televizních kanálů.

¹⁹⁸ Tamtéž.

¹⁹⁹ Tamtéž.

²⁰⁰ jak uvedeno na stránce [aktuálně.cz](https://www.aktuálně.cz) je komentátorem.

²⁰¹ FENDRYCH, Martin, Rusové ponížili Česko, Zeman podlézá Putinovi. Prezident suverénní země? Ne. In: *Aktuálně.cz* [online]. 22.11.2017 [cit.25.4.2021]. Dostupné z <https://nazory.aktualne.cz/komentare/rusove-ponizili-cesko-zeman-podleza-putinovi/r~1fd721e4cf1d11e7aabeac1f6b220ee8/>

²⁰² Tamtéž.

„pastí“ na Zemana. Podle Fendrycha prezident měl vestu ukončit: „Rus si o nás otřel zablácené boty a servilní Zeman drží.“ Jde o velmi provokativní článek jak ve smyslu ocenění chování M. Zemana, tak i ve smyslu komentování zhoršujících vztahů mezi Ruskem a Českem.

4.2. Kauza kolem pomníku v reflexi ruského on-line zpravodajství

Celkově na téma pražské sochy Koněva na webové stránce agentury TASS byl zveřejněn skoro stejný počet článků jako v médiích českých. V souladu s tím, že události, kterým věnována většina článků jsou stejné, některé z nich přeskočím, jelikož byly podrobně popsány výše.

Na začátku bych chtěla zde zvlášť uvést první zprávu, jenž se objevila na webové stránce TASS podle mého požadavku „socha Koněva“. Je datována 20. listopadu roku 2014²⁰³ a věnována pomalování pomníku růžovou barvou neznámými vandaly. „U jeho (Koněvova) památníku nezávislé na ročním období vždy leží čerstvé květiny“²⁰⁴, - zní poslední věta článku. Obrátila jsem pozornost na tuto část kvůli tomu, že v sobě nenese žádnou relevantní informaci, ale spíše vystupuje jako manipulativní element. Dále během mapování konfliktu v ruských médiích uvidíme, jak stejnou cestou byla postupně vybudována „dramaturgie“ kolem sochy Koněva.

Politici jako experti na paměť

V souladu s tím, že se konflikt rozhořel na teritoriu České republiky, jako hlavní hlas Ruska vystupovalo Velvyslanectví Ruské federaci v České republice a Ministerstvo zahraničních věcí Ruské federaci. V článku ze dne 2. listopadu 2017²⁰⁵ TASS uvádí to, že velvyslanectví „připomnělo“²⁰⁶ Čechům, že pomník je holdem a symbolem úcty ke všem, kdo pod velením Ivana Koněva „osvobodil Československo od nacistického zotročení“²⁰⁷. Tamtéž je výrok o tom, že mezi českými novináři svoboda slova funguje jen ve chvíli, pokud jde o kritiku Ruska. Lze sledovat to, nakolik je agresivní ruské zpravodajství vůči západním. Podle velvyslanectví vybavení piedestalu pomníku vysvětlujícími deskami, anebo

²⁰³ V Prage vandaly perekrasili v rozovyj cvet pamjatnik Konevu, *TASS* [online]. 20.11.2014 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/proisshestviya/1586316>

²⁰⁴ Tamtéž.

²⁰⁵ Posolostvo RF nazvalo dejstvija protiv pamjatnika popytkoj peresmotra istorii, *TASS* [online]. 2.11.2017 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/politika/4698625>

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ Tamtéž.

přemístění sochy do zahrady velvyslanectví je pokusem přepsat dějiny: „čeští novináři²⁰⁸, obratně žonglující s vytrženými frázemi, se snažili odvrátit pozornost od podstaty návrhů“²⁰⁹. Každopádně toto „připomenutí“ nepomohlo zabránit poškození pomníku v noci 23. listopadu 2017, což 24. listopadu 2017²¹⁰ ruské velvyslanectví v České republice na své webové stránce určitě odsoudilo. Kromě toho ruské MZV vyjádřilo přesvědčení, že stejné pocity rozhořčení „sdílí drtivá většina českých občanů“²¹¹, není jasno odkud čerpalo takovou informaci, což pokládám za další manipulativní krok. Iniciativu pražských politiků umístit na pomník maršála Sovětského svazu Ivana Koněva novou desku s informacemi o jeho účasti na událostech roku 1968 zástupci úřadu označili za „pochybnou“²¹². Ruský diplomat Artem Kožin nazval tabulky „zkreslením faktů, které mají ovlivnit myšlení lidí“²¹³. V září roku 2019 agentuře TASS bylo oznámeno to, že jakákoli iniciativa na přemístění pomníku maršála Sovětského svazu Ivana Koněva nacházejícího se v Praze bude velvyslanectvím oceněna jako oslabení jeho historického významu²¹⁴, což znamenalo odmítnutí vest dialog ohledně přestěhování sochy z náměstí Interbrigády. Ve stejném článku najdeme tvrzení velvyslanectví o tom, že právě sami čeští politici svými akcemi kolem sochy iniciovali skutečné vandalské činy.

Často je na stránkách TASS zmiňována pozice Ruské vojenské historické společnosti. „Pozice RVHS je jasná – pomník by měl stát tam, kde byl postaven. Měl by připomenout všem Čechům, odkud vzali svobodu a nezávislost. A kdyby nebylo Rudé armády a takových generálů jako Koněv, možná by dnes [Češi] nemluvili svým rodným jazykem a neměli by svoji vlastní národní kulturu.“²¹⁵ - uvedl ředitel této společnosti M. Mjagkov. Svými slovy v plné míře pokračuje sovětskou ideji o povinnosti celoživotní vděčnosti českého národa. V září roku 2019 TASS publikuje výrok předsedy RVHS S. Ivanová o tom, že „pokusy o falšování nebo přepisování příčin a výsledků druhé světové války v Evropě budou i nadále

²⁰⁸ Hospodářské noviny

²⁰⁹ Posolstvo RF nazvalo dejstvija protiv pamjatnika popytkoj peresmotra istorii, *TASS* [online]. 2.11.2017 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/politika/4698625>

²¹⁰ Posolstvo RF v Chechii osudilo oskvernenije pamjatnika, *RBK*. [online]. 24.11.2017 [cit.24.4.2021]. Dostupné z <https://www.rbc.ru/rbcfreenews/5a177dae9a7947293db88770>

²¹¹ Tamtéž.

²¹² Posolstvo RF nazvalo dejstvija protiv pamajtnika Konevu, *TASS* [online]. 2.11.2017 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/politika/5255691>

²¹³ Tamtéž.

²¹⁴ MID Rossiji iniciativy po perenosu pamjatnika. *TASS* [online]. 10.9.2019 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/politika/6871214>

²¹⁵ RVIO: pamjatnik maršalu Konevu v Prage dolzen ostavatsja na meste. *TASS* [online]. 24.11.2017 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/4755802>

pokračovat²¹⁶. Ivanov trvá na tom, že příčiny a výsledky druhé světové války by měly být předmětem studia historiků a její politizace je nepřijatelná²¹⁷.

Prohlédnutím článků lze sestavit celý obraz toho, jak byly prezentovány události kolem sochy I.S.Koněva v ruských médiích. Z těchto publikací vůbec není jasno, proč se otázka této sochy se objevila ve středu pozornosti české veřejnosti. Vypadá to tak, že český národ je ve své většině proti manipulaci s pomníkem²¹⁸. Hlava českého státu také kritizuje jak návrh o tabulkách, tak i následující rozhodnutí sochu odstranit. Ve velkém interview²¹⁹ pro TASS M. Zeman neodmítá použitou novinářem formulaci „přepisování historie“, a dokonce říká to, že „lidé, kteří se snaží přepsat naši historii, jsou lidé, kteří jí nerozumí“²²⁰. Také podpora zastánců pomníku českým prezidentem je potvrzována zprávou²²¹ o tom, že rozhodnutí odstranit sochu Koněva nazval hanbou pro Českou republiku.

V tomto konfliktu hlavním agresorem a příčinou „zla“, jak plyne z publikací TASS, je skupina komunálních politiků, které řešili dějiny „přepsat“. O tom svědčí komentáře tehdejšího hlavy Ministerstva kultury RF Vladimira Medinského. Poprvé Medinský vyjádřil svůj názor během online přednášky pro studenty MGIMO²²². Rozhodnutí radnice Prahy 6 o přemístění sochy politik se nazval pokusem zbavit „komplexu méněcennosti“²²³ místních politiků. Také Medinský poznamenal, že takové akce urážejí jak ruské, tak i české vlastence a jejich předky, kteří bojovali proti nacismu. Znovu „připomněl“, ruská strana v tomto konfliktu všechno „připomíná“, že pomník maršála Koněva byl vyroben na příkaz samotných pražských úřadů a postaven z vděčnosti za osvobození města sovětskými jednotkami²²⁴, což lze označit za zjevnou metodu manipulace. V. Medinský vědomě zamlčel, odkud tento příkaz mohly dostat tehdejší „pražské úřady“, ale i o tom, že tato „vděčnost“ byla české společnosti vnucena. 6. září TASS publikuje materiál s informací o tom, že Medinský kromě vyjádření vděčnosti českému prezidentovi Miloši Zemanovi za

²¹⁶ Sergej Ivanov: perepisivanie istorii Vtoroj mirovoj vojny, *TASS* [online]. 16.9.2019 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/obschestvo/6889743>

²¹⁷ Tamtéž.

²¹⁸ Viz. odstavec «aktivisté»

²¹⁹ Milos Zeman: Ja storonik ekonomicheskoy diplomatii, *TASS* [online]. 16.11.2017 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/interviews/4735519>

²²⁰ Tamtéž.

²²¹ Prezident Chechii nazval pozorom situaciju s pamjatnikom maršalu Konevu, *RBK* [online]. 12.9.2019 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://www.rbc.ru/rbcfreenews/5d7aa17b9a79475d75b9bcb1>

²²² Státní institut mezinárodních vztahů v Moskvě.

²²³ Posla Rossiji vyzvali v MID, *RBK* [online]. 13.9.2019 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://www.rbc.ru/politics/13/09/2019/5d7b9c139a7947331b0c7095>

²²⁴ Tamtéž.

ochranu pomníku maršála před demolicí²²⁵ označil hlavu Prahy 6 za nacistického gauleitera: „Vděční obyvatelé Prahy postavili Koněvovi pomník. A pak starosta nějakého pražského okresu řekl, že na radě vynesou otázku, aby rozebrali pomník osvoboditele a zachránce města. Takový místní Gauleiter“²²⁶. Vidíme, že oficiální zástupce RF ani nesnaží formulovat adekvátní řeč, která by mohla důstojným způsobem odrážet pozice Ruska.

Přezíravá nálada pokračuje dále ve výročí mluvčí MZV Marie Zacharovy. Informační desky označovala za „nějaké geografické tabulky“²²⁷, jenž pozmění prvotní úmysl monumentu. Co se týká přenosu pomníku v jakémkoliv jiné místo, diplomat to striktně odmítá a trvá na tom, že „iniciátoři kampaně za přepsání historie v souvislosti s okamžitými politickými potřebami nebudou schopni vymazat z paměti obyvatelů vděčnost Rudé armádě za osvobození od nacismu“²²⁸. Výroky starosty Prahy 6 ohledně bourání sochy Koněva Zacharova označila za „špinavý ruch“²²⁹.

Vracím se k myšlenkám a projevům dalšího diplomata Ministerstva zahraničních věcí RF je Sergeje Lavrova. Článek ze dne 14. dubna 2020²³⁰ uvádí citace Lavrova o tom, že „Akce této pražské obce (Praha 6) lze nazvat cynickými a pobuřujícími“²³¹. Ohledně toho, že pomník je majetkem Prahy 6 Lavrov, je pevně přesvědčen, že to tak není: „Před demolicí byl v registru jako pamětní objekt“²³². Následující velký článek věnovaný výročkům Lavrova²³³ vyšel na stránkách TASS 30. dubna téhož roku. Trval na tom, že Česká republika hrubě porušila své povinnosti smlouvy z roku 1993. Nazývá argumenty pro demolice pomníku „dětinskými“, protože povinnost zajistit bezpečnost této památky ležela na bedrech českého státu, památník byl v registru Ministerstva obrany ČR. Považoval to za nepřijatelné, a jak cituje TASS „naši čeští kolegové se budou muset velmi vážně toto vysvětlit“.

²²⁵ Medinskij vyrazil blagodarnost prezidentu Chechii, *TASS* [online]. 6.9.2019 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/obschestvo/6855381>

²²⁶ Tamtéž.

²²⁷ RF raschityvaet na pomosh rukovodstva Chechii. *TASS* [online] 28.12.2017 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/politika/4850213>

²²⁸ Zacharova zajavila, cto pamjatnik ne sledujet perenosit iz Pragy. *TASS* [online] 26.12.2019 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/politika/7430207>

²²⁹ Zacharova nazvala grjaznoj voznoj zajavlenija glavy rajona Praga 6 *TASS* [online] 28.6.2020 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/politika/8833879>

²³⁰ Lavrov nazval vozmutilelnymi i cinicnymi dejstvija vlstej Pragi. *TASS* [online] 14.4.2020 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/politika/8238161>

²³¹ Lavrov nazval vozmutilelnymi i cinicnymi dejstvija vlstej Pragi. *TASS* [online]. 14.4.2020 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/politika/8238161>

²³² Tamtéž.

²³³ Lavrov: Rossija ozidaet ot Chechii reakcii. *TASS* [online] 30.4.2020 [cit.9.5.2021]. Dostupné <https://tass.ru/politika/8377313>

Ještě jednou vlivnou postavou, jenž vstoupila do sporů kolem pražské sochy Koněva, je ruský ministr obrany Sergej Šojgu. Ministr obrany se obrátil na předseda Vyšetřovacího výboru Ruské federaci Alexandra Bastrykina s žádostí o zvážení otázky stíhání zástupců úřadů cizích zemí za jejich rozhodnutí demolovat pamětní struktury. 8. dubna 2020 TASS publikovala upozornění²³⁴ Šojgu, že v poslední době «došlo k nárůstu pokusů úředníků některých cizích států o falšování historické pravdy o rozhodujícím příspěvku Sovětského svazu k porážce fašistických útočníků během druhé světové války a Velké vlastenecké války.»²³⁵ Zdůraznil, že „nejodióznější představitelé státních a místních orgánů rozhodují o demolicí pamětních struktur“²³⁶.

Dokonce i tiskový mluvčí ruského prezidenta Dmitrij Peskov uvedl, že V.Putin si je vědom situace kolem pomníku maršála I. Koněva v Praze. Mluvčí Kremlu²³⁷ rovněž vyjádřil politování nad tím, že česká strana dosud nepřijala žádnou z navrhovaných možností řešení situace. „Prezident si tuto situaci s Koněvovým pomníkem jistě uvědomuje. Postoj prezidenta k těmto projevům je každému dobře znám, ale samozřejmě se tímto tématem nemůže osobně zabývat,“²³⁸ uvedl Peskov.

Odborníci jako experti na paměť

Texty zaměřené na probraní kontroverzních epizod maršálova života v kontextu kauzy na stránkách TASS vůbec nenajdeme. Tímto pádem čtenáři nebyla ani nabídnuta možnost se podívat na problém do hloubky. Agentura publikuje texty, které popisují jen aktuální události, přičemž pouze v pro Moskvu příznivém světle. Zároveň lze najít spoustu malých chyb, jako například to, že v několika článcích bylo jméno starosty Prahy 6 pozměněno z Ondřeje na Oldřicha²³⁹.

Aktivisté

Velmi často agentura publikovala zprávy o tom, jak aktivně český národ protestuje kvůli pochybným iniciativám místních politiků.

Tak například materiál ze dne 24.srpna 2019 svědčí o tom, že veřejní aktivisté částečně odstranili červenou barvu ze znesvěceného pomníku maršála Sovětského svazu Koněva. Mimo to hromadné množství dopisů Čechů odsuzujících rozhodnutí radnice Prahy 6 zakrýt

²³⁴ Šojgu prosit bastrzčna privilech k otvetu snosivshich memorialy TASS [online] 8.4.2020 [cit.9.5.2021]. Dostupné <https://tass.ru/obschestvo/8194011>

²³⁵ Tamtéž.

²³⁶ Tamtéž.

²³⁷ Putin osvedomlen o situacii s pamatnikom Konevu. TASS [online] 15.6.2020 [cit.9.5.2021]. Dostupné <https://tass.ru/politika/8725317>

²³⁸ Tamtéž.

²³⁹ Posolstvo RF nazvalo dejstvija rotiv pamajtnika Konevu v Prage. TASS. [online]. 2.10.2017 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/politika/4698625>

památník maršála Sovětského svazu Ivana Koněva plachtou dorazilo na ruské velvyslanectví v Praze²⁴⁰. Zpravodajství aktivně publikuje zprávy o všech protestech české veřejnosti²⁴¹ proti rozhodnutím Radnice²⁴². O českém občanovi M.Schulzovi agentura prohlásila, že se připoutal kovovým řetězem k podstavci pomníku maršála na protest proti rozhodnutí městských úřadů o jeho přesunu.²⁴³ Také TASS píše, jak čeští sociální aktivisté, kteří byli v Sevastopolu na pracovní cestě, uspořádali v demonstraci proti odstranění pomníku sovětského maršála Koněva²⁴⁴.

Představa vnější hrozby v ruských media

Všechna prokremlská média mají za účel vybudovat jediný názor odpovídající požadavkům současné vlády. Jednou z takových ideologických linií je obraz vnější hrozby v podobě Západu a konkrétně USA. Často Rusko přijímá agresivní a nekompromisní pozice, pokud je řeč o zahraničních věcech, aby dodržovala v očích svých občanů představu velmocenského státu, jakým byl SSSR. Kauza kolem sochy Koněva není v tomto smyslu výjimkou. V publikacích najdeme odkazy na vliv USA.

15. dubna podle agentury TASS vychází zpráva o tom, že ruské velvyslanectví ve Spojených státech vyšetřuje roli americké společnosti Squire Patton Boggs při demolici pomníku maršála Koněva v Praze. Oznámil to ruský velvyslanec ve Washingtonu A. Antonov²⁴⁵. Ruský velvyslanec poukazuje na kampaň USA na potlačování sovětských a ruských úspěchů²⁴⁶.

Dokonce i mluvčí MZV M. Zacharova podtrhla to, že „třetí síly“²⁴⁷ začaly zabývat vztahy mezi Moskvou a Prahou. Klasika žánru pro ruské masmédia – je zásah Spojených států amerických do jakékoliv konfliktu se Západem.

Památník jako protireakce

²⁴⁰ Posolstvo RF: Cheshskije grazdane osuzdajut plany. *TASS*[online]. 30.8.2020 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/politika/6826544>

²⁴¹ Grazdanskije aktivisty trizdy za sutky sryvali berezent. *TASS*. [online]. 31.8.2019 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/obschestvo/6827997>

²⁴² Miting s trebovanijem snjat brezent. *TASS*. [online]. [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/obschestvo/6833970>

²⁴³ Aktivist prikoval sebja k pamjatniku. *TASS* [online]. [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/obschestvo/6892306>

²⁴⁴ Aktivisty iz Chechii proveli v Sevastopole piket. *TASS* [online]. [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/obschestvo/6887203>

²⁴⁵ Tamtéž.

²⁴⁶ Posol v RF otmechaet kampaniju v SHA po zamalchivanijuovetskich i rossijskich dostizenij. *TASS*. [online] 15.4.2020. [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/politika/8245587>

²⁴⁷ MID nazval fejkov soobshenija o pribyvshem v Chechiiu rossijskom otravitele. *RBK*. [online]. 27.4.2020 [cit.6.5.2021]. Dostupné z <https://www.rbc.ru/rbcfreenews/5ea7222f9a7947bb53b54f4f>

V reakci na demolici pomníku maršála Koněva v Praze zveřejnilo Muzeum vítězství na webu 3. dubna online výstavu na památku maršála²⁴⁸. „Unikátní materiály z fondů muzea představí Ivana Koněva nejen jako velitele a osvoboditele hlavního města České republiky, ale také jako starostlivého člena rodiny,“²⁴⁹ uvedla agentura na svých stránkách.

Kromě toho se objeví i zpráva o tom, že veřejná rada ministerstva obrany RF apelovala na ministra S. Šojgu s návrhem na přejmenování stanice Pražská moskevského metra na počest I.S.Koněva. Agentuře TASS²⁵⁰ to oznámil předseda rady Pavel Gusev.

²⁴⁸ Muzej pobedy v otvet na demontaz pamjatnika Konevu v Chechii otkryl vystavku. *TASS* [online] 3.4.2020 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/moskva/8157365>

²⁴⁹ Tamtéž.

²⁵⁰ Stanciu metro Prazskaja predlozili perejmenovat v chest marsala Koneva. *TASS* [online] 16.4.2020 [cit.9.5.2021]. Dostupné z <https://tass.ru/obschestvo/8260905>

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci *Historická paměť a konflikt (na příkladu sporu o pomník maršála I.S. Koněva)* jsem se zabývala procesem a výsledky rekontextualizace historické paměti o sovětském maršálovi Koněvovi v české společnosti, jenž vyvolal odpor zejména z ruské strany. Sledovala jsem tento proces pomocí publikací webových zpravodajských agentur, které zachycovaly debaty mezi politiky, odborníky, aktivisty na téma role maršála I.S.Koněva v dějinách. Na začátku práci jsem stanovila otázky, a jako hlavní cíl jsem si stanovila najít na ně odpověď.

Vznik potřebnosti v rekontextualizaci minulosti jsem hlavním způsobem zdůvodnila pomocí koncepcí historické paměti, ideologie a politiky paměti v kapitole *Cíl práce a vymezení základních pojmů*. Rozhodující roli ve vzniku potřeby přehodnotit historické události hraje sociální podmíněnost paměti. Jsme to my, kdo dnes řeší, která minulost je základem naší současnosti. To se týká i „tvrdé“ paměti, kterou konkrétně byl pomník maršála Koněva. Je těžké si představit, jak by socha mohla být vyjádřením nuancí, spíše by měla spoléhat na pevný konsenzus ohledně osoby, kterou zobrazuje. Pokud je památník kontroverzní a diskutabilní, dříve nebo později se ocitne na pořadu jednání. Z toho plyne to, že potřebnost v přehodnocení pomníku sovětského maršála I.S.Koněva vznikla kvůli tomu, že nebyl v souladu s dnešní sebereflexi českého národa

V životopisu maršála lze opravdu najít hodně diskutabilních epizod. V dějinách vůbec jsou velmi málo jednoznačně pozitivních nebo negativních postav, a kolem jedné historické osobnosti může existovat úplné polární posouzení její role v historii. Právě v kapitole *Přehled biografie I.S. Koněva* jsem se kromě odkazů na události z let 1945, 1956, 1961 a 1968 pokusila sestavit obraz Ivana Koněva jako výkonného šroubku totalitního stroje. Po celou dobu svého života, začínající služby bolševickým komisařem, nebo pak už v důchodu, plnil Koněv rozkazy. V reáliích komunistického režimu vykonával svou práci poctivě. V dnešních reáliích však zajisté nelze jeho činy ocenit stejně.

Kontroverzní epizody biografie I.S. Koněva nebyly odhaleny v posledních pěti letech, kdy se rozhořel konflikt kolem jeho sochy. Po pádu komunistického režimu proběhla velká revize paměti, včetně paměti tvrdé. Byly odstraněny pomníky sovětských vůdců, kteří byli v první řadě spojeni se zločiny těchto let. Není úplně jasné, proč socha Koněva nebyla zdemolovaná současně s nimi. Možná jeho postava ještě nebyla zařazena mezi hlavními viníky těchto událostí. Avšak v posledních letech touha společnosti symbolicky se rozejít s minulostí a tím změnit i současnost se znovu objevila jako výsledek prudce zhoršujících se vztahů mezi Ruskem a Českem.

Socha I.S.Koněva podlehla radikálním politickým a společenským změnám. Tvrdá paměť je jedním ze základů, na kterém je postavena ta či ona společnost. Památník by měl tedy odpovídat dominující veřejné shodě ohledně postavy, anebo fragmentu minulosti s ním spojeného. Příběh pomníku Koněva v české společnosti jsem popsala v kapitole *Historie pomníku*. Jelikož socha Koněva je dědictvím sovětského umění a zobrazuje sovětského maršála, je nerozdělitelně spojena i s dějinami Ruska. Zatímco se sebereflexi české společnosti je postava Koněva v rozporu, s ruskou sebereflexí nekonfrontuje. Tímto pádem jsou hlavní strany konfliktujících interpretací paměti o maršálovi Koněvovi Rusko a Česko.

Veřejnou arénou pro vyjádření názorů se stala média, případně publikace, které jsem použila jako hlavní podklad pro analýzu konfliktu v kapitole *Reflexe zpravodajských internetových portálů*. Každá ze stran ve své rétorice rozhodně podporovala svou zemi. V tom není čemu se divit. Avšak mezi způsoby reprezentací konfliktu českým a ruským zpravodajstvím jsou zásadní rozdíly. Rozdíl je především ovlivněn dnešní situací, ve které se ocitly současné zpravodajské agentury v Ruské federaci. Kvůli tomu, že ruská média nucena se dodržovat zájmů Kremlu, jsou všechny články formulovány relativně agresivním jazykem. Nálada pohrdání ve vztahu k zájmům české společnosti zní jako prodloužení sovětského velmocenského dědictví. Budí zdaní, jako kdyby byla Česka republika až doteď satelitem Ruska. Nenajdeme však v ruských médiích kritiky moskevských vedoucích postav v politice, kteří vyjadřovali názor ohledně kauzy sochy Koněva. Zatímco v českých médiích otevřeně může být kritizován dokonce i prezident. Nenajdeme také pluralitu názorů i v otázce interpretace historických událostí, které staly předmětem sporů. Sledujeme, jak redefinování minulosti narazilo na odpor oficiálních zástupců Ruska.

Během této práce dospěla jsem k závěru, že hodnocení minulosti je neustálá diskuse, v rámci které se někdy dělají obtížná, často kontroverzní rozhodnutí. Co se týká pokusu rekontextualizovat tvrdou paměť, výsledkem se může stát úplně nová památka nebo aktualizovaná verze staré, anebo vůbec demolice jakéhokoliv pomníku. To ale neznamená, že zítra se příští generace nerozhodne přehodnotit tento včerejší konsenzus.

ZDROJE

Použitá literatura

- BENSA, Alban a Françoise MAYER, ed. *Antologie francouzských společenských věd: politika paměti*. Praha: Francouzský ústav pro výzkum ve společenských vědách, 1998. Cahiers du CEFRES. ISBN 80-902196-3-2.
- DOMODYKO, V., *Marshal Konev: Svet i teni Ruskij*. [online]. 1997. [cit.14.3.2021]. Dostupné z <https://www.booksite.ru/konev/literature.html>
- DOMODYKO, V., *Maršál Konev: světlo a stín*. Ruský sever. - 1997 - 30. prosince; 1998 - 13., 20., 27. ledna. [online]. [cit.14.03.2021]. Dostupné z <https://www.booksite.ru/konev/literature.html>
- DZJALOŠINSKÝ, Iosif Michailovič, *Manipulativnij technologii v SMI* Bulletin Moskevské univerzity. Řada 10. Žurnalistika. 2005. č. 1., [online]. Dostupné online z <https://cyberleninka.ru/article/n/manipulyativnye-tehnologii-v-mass-media>
- FIDLER, Jiří, *Koněv: osvoboditel nebo okupant?*. Druhé aktualizované a doplněné vydání. Praha: Euromedia Group, 2019 ISBN 978-80-242-6321-2
- HALBWACHS, Maurice, NAMER, Gérard a Marie JAISSON, ed. *Kolektivní paměť*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009. Klas (Klasická sociologická tradice). ISBN 978-80-7419-016-2.
- HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. [online] Praha: Eurolex Bohemia, 2005. [cit. 20.4.2021]. ISBN 80-86861-71-6. Dostupné z https://zona.fedu.uniba.sk/fileadmin/pdf/Sucasti/Katedry/KEOV/oznamy_keov/Heywood_-_Politologie.pdf
- IZVESTIJA, *Koněv I.S. Osvobození Československa*, - 1969 - 7. května. [online]. Dostupné z <https://www.booksite.ru/konev/32.html>
- KONĚV, Ivan Stěpanovič. *Sorok pjatyj*. [online]. Izdanije 2. Moskva: Vojenizdat, 1970 s. 311 [cit. 15.3.2021]. Dostupné z http://militera.lib.ru/memo/russian/konev_is2/index.html
- LAVRENOV, Sergej Jakovlevič, POPOV, Mikhail Ivanovič. *Sovětský svaz v lokálních válkách a konfliktech*. [online]. - Moskva: ACT; Astrel, 2003. [cit. 23.4.2021]. ISBN 5-271-05709-7. Dostupné z http://militera.lib.ru/h/lavrenov_popov/index.html
- LOPUCHOVSKÝ, Lev Nikolajevič, *1941. Ve hlavním směru*. Moskva: Eksmo, 2018 ISBN 978-5-04-097564-8
- MASLOWSKI, Nicolas, ŠUBRT, Jiří, a kol. *Kolektivní paměť. K teoretickým otázkám*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2689-5

MICHEENKOV, Sergej Jegorovič, *Maršál voják*, Moskva: Mladá garda, 2013, ISBN 978-5-235-03616-1

MILLER, Alexej Iljič, a kol. *Politika paměti v moderním Rusku a zemích východní Evropy. Herci, instituce, příběhy*. Petrohrad: Vydavatelství Evropské univerzity, 2020. ISBN 978-5-94380-289-8

PIPES, Richard, *Three Whys Of The Russian Revolution*. London: Pimlico, 1998 ISBN 978-0712673624

POLEVOJ, Boris Nikolajevič. *Polkovodec*. [online]. Moskva: Gosudarstvennoe izdatelstvo političeskoj literatury, 1974, s. 4 [cit.20.4.2021] Dostupné z

<https://www.booksite.ru/konev/19.html>

Pro et contra, Rossija: vlast i istorija. [online]. Moskva: Artcodex, 13.10.2009 s. 6-32 [cit. 20.4.2021] ISSN 1560-8913. Dostupný z

https://carnegieendowment.org/files/ProEtContra_3.2009_all_screen.pdf

SMYSLOV, Oleg Sergejevič, *Kdo osvobodil Prahu v roce 1945. Tajemství Pražského povstání Kto osvobodil Pragu v 1945.Zagadky Prazskeho vosstanija*, Moskva: Veče, 2014 ISBN 978-5-4444-2070-6

ŠUBRT, Jiří, *Historické vědomí: jako předmět badatelského zájmu: teorie a výzkum*. Kolín: Nezávislé centrum pro studium politiky, 2010. ISBN 978-80-86879-25-3

VHD, *Rešin L.V., Stěpanov V.S., Šaděnko, Zaporožec, Kirponos, Kovalev, Koněv - Spiklenci? ...* 1994. - č. 2. - s.6-12. [online]. [cit.15.03.2021] Dostupné z

<http://history.milportal.ru/page/6/?s=конеv>

Internetové zdroje

AKTUÁLNĚ.CZ, Rusko zahájilo stíhání kvůli odstranění Koněvovy sochy. Nepřípustné, reaguje Petříček. [online]. 10.4.2020 [cit. 20.3.2021] Dostupné z

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/rusko-zahajilo-trestni-stihani-kvuli-odstraneni-konevovy-soc/r~5883440e7b1011ea9d74ac1f6b220ee8/>

AKTUÁLNĚ.CZ, Ruští nacionalisté napadli české velvyslanectví v Moskvě kvůli soše Koněva. [online]. 6.4.2020 [cit.20.4.2021] Dostupné z

<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/rusti-nacionaliste-napadli-ceske-velvyslanectvi-v-moskve-kvu/r~cad5a71877e611ea95caac1f6b220ee8/>

ANÝŽ, Daniel, Diplomát Petr Kolář: Dát Koněva Rusům je akt dobré vůle. Měli by si to ale zasloužit. In: *Aktuálně.cz* [online]. 28.4.2020 [cit. 25.4.2021] Dostupné z

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/diplomat-petr-kolar-dat-koneva-rusum-je-akt-dobre-vule-meli/r~89360144888611eaa6f6ac1f6b220ee8/>

BARTONÍČEK, Radek. Filip pomáhá zájmům Ruska, chceme ho odvolat z vedení sněmovny, navrhuje TOP 09. In: *Aktuálně.cz* [online]. 5.5.2020 [cit. 25.4.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/snemovna-by-mela-odvolat-mistopredsedu-filipa-navrhuje-top-0/r~0cf271f28eb811eaa7deac1f6b220ee8/>

BARTONÍČEK, Radek. Opozice chtěla jednat o chování Ruska. Je to politizace, oponoval ministr Petříček. In: *Aktuálně.cz* [online]. 5.5.2020 [cit. 25.4.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/cesko-pozadalo-rusy-o-jednani-podle-smlouvy/r~02c1d02a8ed511eaa6f6ac1f6b220ee8/>

BBC, Kto v 1945 roku osvobodil Prahu? [online]. 8.05.2015 [cit. 1.05.2021] Dostupné z https://www.bbc.com/russian/international/2015/05/150429_prague_1945_liberation

BOJKO, Alexandr. Šojgu ozval Bastrykina, aby potrestal osoby odpovědné za demolici pomníku maršála Koněva. KP [online]. 8.8.2020 [cit.20.3.2021] Dostupné z <https://www.kp.ru/daily/27115/4194255/>

ČT24, Socha maršála Koněva zřejmě přežije, kontroverzi vyřeší tabulka, [online] 19.4.2015. [cit. 23.5.2021] Dostupné z <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1519968-socha-marsala-koneva-zrejme-prezije-kontroverzi-vyresi-tabulka>

ČTK, "Naše tanky budou v Praze!" U konzulátu v Petrohradu se protestovalo kvůli Koněvovi. Aktuálně.cz [online]. 16.4.2020 [cit. 20.3.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/nase-tanky-budou-v-praze-u-konzulatu-v-petrohradu-se-protest/r~be4dcd34802611eab408ac1f6b220ee8/>

ČTK, "Novinářská kachna." Kreml popřel zprávu o cestě Rusa s jedem ricinem do Prahy. In: *Aktuálně.cz* [online]. 27.4.2020 [cit. 23.4.2021]. Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/kreml-poprel-zpravu-respektu-o-cestě-rusa-s-jedem-ricinem-do/r~d7a158ba888b11eab115ac1f6b220ee8/>

ČTK, Ať je Koněvova socha kulturní památkou, navrhuje kandidát na šéfa KSČM Šimůnek. Aktuálně.cz [online]. 7.10.2019 [cit. 20.3.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/socha-koneva-by-mela-byt-narodni-kulturni-pamatkou-navrhuje/r~02f74a2ce8e811e9b1410cc47ab5f122/>

ČTK, Česko porušilo dohodu. Chceme dialog o pomnících, tvrdí Rusko po odstranění Koněva. Aktuálně.cz [online]. 4.5.2020 [cit.25.3.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/cesko-porusilo-dohodu-chceme-dialog-o-pomnicich-tvrdi-rusko/r~607d803c8e1311ea842f0cc47ab5f122/>

ČTK, Česko posílí bezpečnost u svých úřadů v Rusku, útočili na ně výtržníci Aktuálně.cz [online]. 7.5.2020 [cit. 24.3.2021] Dostupné z

<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/petricek-cesko-posili-bezpecnost-u-svych-uradu-v-rusku-utoci/r~42177ac2904711ea8972ac1f6b220ee8/>

ČTK, Ivan Koněv Čechům nic neudělal, říká jeho dcera. Pomník chce odstěhovat do Moskvy. Aktuálně.cz [online]. 8.9.2020 [cit. 20.3.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/praha-se-hodla-koneva-zbavit-tvrdi-ruska-televize-jeho-dcera/r~27fcd954d25911e9ac60ac1f6b220ee8/>

ČTK, Koněvova socha zůstane v Praze 6, požaduje KSČM a kritizuje ministerstvo obrany. Aktuálně.cz [online]. 14.9.2019 [cit. 25.4.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/kscm-vyzvala-vladu-aby-nedovolila-presunuti-konevovy-sochy/r~f617539ad6e211e9858fac1f6b220ee8/>

ČTK, Koněvovu sochu v Praze někdo přes noc polil barvou, věc vyšetřuje policie. Aktuálně.cz [online]. 8.05.2021 [cit. 20.03.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/konevovu-sochu-v-praze-nekdo-polil-barvou-vec-vysetruje-poli/r~8357d9c052a811e8b8310cc47ab5f122/>

ČTK, Muzeum paměti 20. století bude na Hradčanech. Dočasně, poté by mohlo být na Strahově. Aktuálně.cz [online]. 6.10.2020 [cit. 20.3.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/muzeum-pameti-20-stoleti-bude-na-hrancanech-docasne-pote-by/r~ccc64e207ef11ebb408ac1f6b220ee8/>

ČTK, Na soše maršála Koněva bude informační tabulka, schválilo zastupitelstvo. Proti byli jen komunisté. Aktuálně.cz [online]. 24.11.2017 [cit. 20.3.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/regiony/praha/na-sose-marsala-koneva-pribude-informacni-tabulka-schvalili/r~dc693bd6d11f11e7afac0cc47ab5f122/>

ČTK, Pomník rudoarmějců v Brně pomaloval vandal, ruská ambasáda to odsoudila. Aktuálně.cz [online]. 24.10.2019 [cit. 25.4.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/pomnik-rudoarmeju-v-brne-pomaloval-vandal-ruska-ambasada-to/r~be75dab2f68e11e98776ac1f6b220ee8/>

ČTK, Praha 6 nechala odstranit sochu Koněva, ohradili se Zeman i ruské velvyslanectví. Aktuálně.cz [online]. 3.4.2020 [cit. 25.4.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/regiony/praha/socha-marsala-koneva-z-prahy-6-zmizela-poputuje-do-muzea/r~d9d5d332757f11eaa6f6ac1f6b220ee8/>

ČTK, Přestaňte se vysmívat Koněvovu památníku, vyzvalo Rusko české politiky. Aktuálně.cz [online]. 11.9.2019 [cit.24.3.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/rusky-ministr-medinskij-se-nebude-omlouvati-za-prirovnani-sta/r~cac2b688d47d11e982ef0cc47ab5f122/>

ČTK, Přesun Koněvovy sochy podle Petříčka smlouvu s Ruskem neporuší. Aktuálně.cz [online]. 18.9.2019 [cit. 20.3.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/presun-konevovy-sochy-podle-petricka-smlouvu-s-ruskem-neporu/r~e6068f9ad9f611e9b1410cc47ab5f122/>

ČTK, Ruská ambasáda k pomníku vlasovcům: Ustupujete těm, kdo chtějí revizi výsledků války. Aktuálně.cz [online]. 4.5.2020 [cit. 24.4.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ruska-ambasada-kritizuje-pomnik-vlaosovcum-snaha-o-revizi-vy/r~b27efb168e0611ea80e60cc47ab5f122/>

ČTK, Ruské velvyslanectví v Praze popírá podíl Koněva na okupaci 1968. Aktuálně.cz [online]. 30.5.2018 [cit. 25.4.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ruske-velvyslanectvi-v-praze-popira-podil-koneva-na-okupaci/r~ceca571c645411e89833ac1f6b220ee8/>

ČTK, Rusko souhlasí, s Českem zasedne k jednomu stolu. Řešit se bude spor o sochu Koněva. Aktuálně.cz [online]. 9.5.2020 [cit. 25.4.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/rusko-bude-s-ceskem-jednat-smlouvy-z-roku-1993-resit-se-bude/r~8817cdc691ee11ea80e60cc47ab5f122/>

ČTK, Rusko žádá Česko o ochranu diplomata. Čelíme výhrůžkám i kvůli médiím, tvrdí ambasáda. Aktuálně.cz [online]. 11.5.2020 [cit. 25.4.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ruske-velvyslanectvi-se-obratilo-na-ceske-ministerstvo-zahra/r~2a9d0cde93a511eab1110cc47ab5f122/>

ČTK, U sochy maršála Koněva odhalili vysvětlující desky. Přepisujete historii, protestovali komunisté. Aktuálně.cz [online]. 21.8.2021. [cit. 20.3.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/u-sochy-marsala-koneva-odhalili-vysvetlujici-desky-prepisuje/r~6408ca48a55011e8b634ac1f6b220ee8/> [cit. 20.03.2021]

ČTK, V Řeporyjích chtějí pomník vlasovců. S Ruskem o něm diskutovat nebudeme, říká Novotný. Aktuálně.cz [online]. 27.11.2019 [cit. 25.4.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/regiony/praha/reporyje-nehodlaji-s-ruskem-jednat-o-pomniku-vlasovcu/r~ce35afbc10f211ea9d020cc47ab5f122/>

ČTK, Velvyslanci nesouhlasí s informační tabulkou u sochy Koněva. Stropnickému poslali otevřený dopis. Aktuálně.cz [online]. 4.1.2018 [cit. 20.3.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/skupina-velvyslancu-nesouhlasi-s-upravou-sochy-koneva-v-praz/r~0f012f22f17811e78d510cc47ab5f122/>

ČTK, Vůči výhrůžkám stíháním za odstranění sochy Koněva se musíme ohradit, vyzývá Kolář. Aktuálně.cz [online]. 9.4.2020 [cit. 23.4.2021] Dostupné z

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/odstraneni-konevovy-sochy-neporusuje-zadnou-smlouvu-s-ruskem/r~542506c67a4e11ea842f0cc47ab5f122/>

ČTK, Za odstranění Koněvovy sochy Moskva hrozí odvetou. Je to zločin, tvrdí.

Aktuálně.cz [online]. 9.4.2020 [cit. 25.4.2021] Dostupné z

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/za-odstraneni-konevovy-sochy-moskva-hrozi-odvetou-je-to-zloc/r~ca626f547a9411eab408ac1f6b220ee8/>

DRAGOUN, Radek. Jestli Rusko bere odstranění Koněva jako provokaci, je to jeho problém, říká Lipavský. Aktuálně.cz [online]. 15.9.2019 [cit. 25.4.2021] Dostupné z

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/jestli-rusko-bere-odstraneni-koneva-jako-provokaci-je-to-jeh/r~28c4d9c6d62911e9926e0cc47ab5f122/>

DRAGOUN, Radek. Socha Koněva leží vedle Slovanské epopeje. Rusové svou šanci propásli, říká Kolář. Aktuálně.cz [online]. 23.4.2020 [cit. 20.3.2021] Dostupné z

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/socha-koneva-lezi-vedle-slovanske-epojeje/r~286c6cc0847811ea9c800cc47ab5f122/>

Dvorci i usadby. Vne boja. [online]. 2013 № 121 s. 25 [cit.23.4.2021] Dostupný z

<https://www.booksite.ru/konev/51.html>

ECONOMIA, *O nás*. [online]. [cit. 13.03.2021] Dostupné z https://www.economia.cz/o-nas/?utm_source=www.aktualne.cz&utm_medium=footer [cit.13.03.2021]

FENDRYCH, Martin, Rusové ponížili Česko, Zeman podlézá Putinovi. Prezident suverénní země? Ne. In: *Aktuálně.cz* [online]. 22.11.2017 [cit.25.4.2021]. Dostupné z

<https://nazory.aktualne.cz/komentare/rusove-ponizili-cesko-zeman-podleza-putinovi/r~1fd721e4cf1d11e7aabeac1f6b220ee8/>

FREEDOM HOUSE, *Countries*, [online]. [cit. 15.03.2021] Dostupné z

<https://freedomhouse.org/countries/freedom-net/scores>

FROUZOVÁ, Kateřina, NĚMCOVÁ, Barbora. KSČM chystá protest u Koněva. Taky bych mohla chtít vysvětlující desky k Havlovi, říká Semelová. In: *Aktuálně.cz* [online].

20.8.2018 [cit. 25.4.2021] Dostupné z [https://zpravy.aktualne.cz/domaci/kscm-chysta-protest-u-koneva-taky-bych-mohla-chtit-](https://zpravy.aktualne.cz/domaci/kscm-chysta-protest-u-koneva-taky-bych-mohla-chtit-vysvetluj/r~5a948396a45e11e8a4d90cc47ab5f122/)

[vysvetluj/r~5a948396a45e11e8a4d90cc47ab5f122/](https://zpravy.aktualne.cz/domaci/kscm-chysta-protest-u-koneva-taky-bych-mohla-chtit-vysvetluj/r~5a948396a45e11e8a4d90cc47ab5f122/)

GAZDÍK, Jan. Nenávidění i respektování. Hroby československých legionářů v Rusku budí silné vášně. In: *Aktuálně.cz* [online]. 18.11.2018 [cit. 25.4.2021] Dostupné z

<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/je-rusku-blizsi-carska-ci-bolsevicka-minulost-meloby-si-vyb/r~07b1c830e1c311e881520cc47ab5f122/>

GAZDÍK, Jan. Sověti obsadili ČSSR až na čtvrtý pokus, tvrdí historik Povolný. Brežněv věděl, že to bude průšvih. In: *Aktuálně.cz* [online]. 17.6.2018 [cit.25.4.2021] Dostupné z

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/breznev-vedel-jaky-z-toho-bude-prusvih-soveti-obsadili-cssr/r~7f3f209867b411e8a3adac1f6b220ee8/>

IZVESTIJA, Medinskij peredal spisok osob otvetstvennykh za snos pamiatnika konevu v Prague SK [online]. 15.4.2020 [cit. 20.3.2021] Dostupné z <https://iz.ru/1000058/2020-04-15/medinskii-peredal-sk-spisok-otvetstvennykh-za-snos-pamiatnika-konevu-v-prage>

KAŠPAR, Mirko. Socha Koněva je opět politá barvou. Čistit už ji nebudeme, odvezte ji, říká radnice. In: *Aktuálně.cz* [online]. 22.8.2019 [cit.20.3.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/sochu-koneva-v-praze-nekdo-polil-rudou-barvou/r~0102cbd6c4c311e989de0cc47ab5f122/>

KOLÁŘ, Ondřej. [Neměl roušku...]. In: *Facebook* [online]. 2.4.2020 [cit. 20.3.2021]. Dostupné z <https://www.facebook.com/kolarondrej/posts/>

KONSTITUCIJA RF [online]. [cit. 15.03.2021] Dostupné z <http://www.constitution.ru/10003000/10003000-4.htm> [cit.15.03.2021]

KOZLOVA, Natalja, SK vzbudil delo. In: *RG.RU* [online]. 10.4.2020. [cit. 25.4.2021]. Dostupné z <https://rg.ru/2020/04/10/sk-vozbudil-delo-iz-za-demontazha-pamiatnika-marshalu-konevu-v-prage.html>

KREČETNIKOV, Artem Vengrija. Gnev starshego brata. In: *BBC*. [online]. 24.10.2006. [cit. 4.4.2021] Dostupný z http://news.bbc.co.uk/hi/russian/international/newsid_6076000/6076744.stm

MASLOVSKÝ, Leonid, Československo by mělo být vděčné SSSR za rok 1968: historie «Pražského jara». Morpolit [online]. 22.11.2017

MEDIAGURU *Zpravodajské weby 2020: Na čele Novinky, v TOP 10 i nový web CNN Prima*. [online]. 21.01.2021 [cit. 25.04.2021] Dostupné z <https://www.mediaguru.cz/clanky/2021/01/zpravodajske-weby-2020-na-cele-novinky-v-top-10-i-novy-web-cnn-prima/>

MěKS Kojetín. *Zdeněk Krybus*. [online]. [cit. 24.04.2021]. Dostupné z <https://mekskojetin.cz/galerie-rodaku/zdenek-krybus>

MID, Dvustoronnije dogovory, [online]. [cit. 24.4.2021] Dostupné z https://www.mid.ru/foreign_policy/international_contracts/2_contract/-/storage-viewer/bilateral/page-320/48307

MID, *Sovmestnoje pismo*. [online]. [cit. 20.3.2021]. Dostupné z <https://czech.mid.ru/-/sovmestnoe-pis-mo-poslov-azerbajdzanskoj-respubliki-respubliki-armenia-respubliki-belarus-respubliki-kazahstan-i-rossijskoj-federacii-na-ima-zamestite/>

Ministerstvo cifrovogo razvitija, sjazi i masovykh komunikacij RF [online]. [cit. 15.03.2021] Dostupné z <https://digital.gov.ru/ru/appeals/faq/17/> [cit. 15.03.2021]

NĚMCOVÁ, Barbora, ŠVEC, Michael. Vandalové popsali Koněvovu sochu rudými letopočty. Komunisti dloubli do vosího hnízda, míní starosta. In: *Aktuálně.cz* [online]. 24.11.2017 [cit.25.4.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/vandalove-pomalovali-sochu-marsala-koneva-cervenou-barvou-na/r~508aa096d04d11e7af7dac1f6b220ee8/>

NĚMCOVÁ, Barbora. Historik: Koněv přiletěl nečekaně, sondoval situaci v ČSSR. Jeho zprávy ale o invazi nerozhodly. In: *Aktuálně.cz* [online]. 21.8.2018 [cit. 25.4.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/historik-konev-priletel-necekane-sondoval-situaci-v-cssr-jeh/r~daca44c0a51111e889f40cc47ab5f122/>

NĚMCOVÁ, Barbora. Nechte na Pražanech, jak má socha Koněva vypadat, vzkázal Stropnický postsovětským státům. In: *Aktuálně.cz* [online]. 9.1.2018 [cit. 20.3.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nechte-na-prazanech-jak-ma-socha-koneva-vypadat-vzkazal-stro/r~a0c4f6e8f53b11e7984d0cc47ab5f122/>

NOVÁK, Martin. Útok začal za úsvitu. Nelítostný Koněv rozdrtil povstání Maďarů, na civilisty nedbal. In: *Aktuálně.cz* [online]. 10.9.2019 [cit. 25.4.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/jak-marsal-ivan-konev-potlacil-madarske-povstani-v-roce-1956/r~ea47613cd23b11e9a24cac1f6b220ee8/>

PAMĚTNÍ DESKY V PRAZE, [online]. [cit. 23.5.2021] Dostupné z <https://www.pametni-desky-v-praze.cz/2020/10/01/konev-ivan-stepanovic-u-sochy-ivana-stepanovice-koneva-na-namesti-interbrigady-praha-6-bubenec/>

POLÁK, Michal. Koněv zmizí, obávají se Semelová a Rusové. Starosta se brání, že chce k pomníku jen přidat cedulky. In: *Aktuálně.cz* [online]. 31.10.2017 [cit. 20.3.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/praha-6-se-chce-zbavit-koneva-tvrdi-semelova-nesmysl-chceme/r~17dc5fc0ba6611e789880025900fea04/>

POLÁK, Michal. Praha 6 podruhé zakryla sochu Koněva. Poprvé plachtu strhl prokremelský aktivista. In: *Aktuálně.cz* [online]. 30.8.2019. [cit. 20.3.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/regiony/praha/radnice-prahy-6-zakryje-sochu-koneva-chce-jitak-chranit-pre/r~57030230cafe11e9b259ac1f6b220ee8/>

RBK, MID nazval fejkov soobshenija o pribyvshem v Chechii rossijskom otravitele [online]. 27.4.2020 [cit.8.5.2021] Dostupné z <https://www.rbc.ru/rbcfreenews/5ea7222f9a7947bb53b54f4f>

RBK, Posla Rossiji vyzvali v MID. [online]. 13.9.2020 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://www.rbc.ru/politics/13/09/2019/5d7b9c139a7947331b0c7095>

RBK, Posolstvo Rossiji osudilo oskvrnenije pamjatnika marshal Konevu [online]. 24.11.2017 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://www.rbc.ru/rbcfreenews/5a177dae9a7947293db88770>

RBK, Prezident Cechii nazval pozorom situaciju s pamjatnikom marsalu Konevu[online]. 12.9.2019 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://www.rbc.ru/rbcfreenews/5d7aa17b9a79475d75b9bcb1>

RSF, *Czech Republic*, [online]. [cit. 5.03.2021] Dostupné z <https://rsf.org/en/czech-republic>

RSF, *Russia* [online]. [cit. 15.03.2021] Dostupné z <https://rsf.org/en/russia>

ŠINDELÁŘ, Jan. *Dnes už bez šeriků. Historie Koněvova pomníku v Praze. Dějiny a současnost* 7, 2018, s. 44-46. [online]. Dostupné z <http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2018/7/dnes-uz-bez-seriku/>

SOBESEDNİK, Natalia Koněva: Otec vzal Berlín a postavil Berlínskou zeď, 2005. - č. 12. [online]. [cit. 13.04.2021] Dostupné z <https://www.booksite.ru/konev/14.html>

TASS, Aktivist prikoval sebja k pamjatniku. [online]. 16.9.2019 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/obschestvo/6892306>

TASS, Aktivisty iz Chechii provedi v Sevastopole piket [online]. 15.9.2019 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/obschestvo/6887203>

TASS, Grazdanskije aktivisty trizdy za sutky sryvali berezent. [online]. 31.8.2019 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/obschestvo/6827997>

TASS, Lavrov nazval vozmutilelnymi i cinicnymi dejstvija vlastej Pragi. [online]. 14.4.2020 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/politika/8238161>

TASS, Lavrov: Rossija ozidaet ot Chechii reakcii. [online]. 30.4.2020 [9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/politika/8377313>

TASS, Medinskij vyrazil blagodarnost prezidentu Chechii za yashitu pamjatnika Konevy [online]. 6.9.2019 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/obschestvo/6855381>

TASS, MID RF: vlasti Pragi pytautsia povliat na myslenie ludei, iskazaiadannye o marshale Koneve. [online]. 1.6.2018 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/politika/5255691>

TASS, MID: iniciativy na přemístění pomníku Koněva znamenají podceňování i jeho významu. [online]. 10.9.2019 [cit. 9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/politika/6871214>

TASS, Milosh Zeman: Ja storonik ekonomicheskoy diplomatii. [online]. 16.11.2017 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/interviews/4735519>

TASS, Miting s trebovaniem sniat brezent s pamiatnika Koneva sostoialsia v Prage. [online]. 2.9.2019 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/obschestvo/6833970>

TASS, Muzej pobedy v otvet na demontaz pamjatnika Konevu v Chechii otkryl vystavku. [online]. 3.4.2020 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/moskva/8157365>

TASS, Posol v RF otmechaet kampaniju v SHA po zamalchivanijuovetskich i rossijskich dostizenij [online]. 15.4.2020 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/politika/8245587>

TASS, Posolstvo RF nazvalo dejstvija protiv pamajtnika Konevu v Prage popytkoj peresmotra istorii. [online]. 17.11.2017 [9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/politika/4698625>

TASS, Posolstvo RF: Ceskie grazdane osuzdaut plany zakrytbrezentom pamiatnik Konevu v Prage. [online]. 30.8.2019 [cit. 9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/politika/6826544>

TASS, Putin osvedomlen o situacii s pamiatnikom Konevu. [online]. 15.6.2020 [cit. 9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/politika/8725317>

TASS, RF rascityvaet na pomosh rukovodstva Cechii v situacii monumentem marshal Konevu. [online]. 28.12.2017 [cit. 9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/politika/4850213>

TASS, RVIO: pamiatnik marshalu Konevu v Prage dolzen ostavatsia na meste. [online]. 24.11.2017 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/4755802>

TASS, Sergej Ivanov: perepisivanije istorii Vtoroj mirovoj vojny. [online]. 16.9.2019 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/obschestvo/6889743>

TASS, Shoju prosit Bastrykina privlech k otvetu snosivshich memoriali sovetskim voenam za rubezom. [online]. 8.4.2020 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/obschestvo/8194011>

TASS, Stancija metro prazskaja budet prejmenovana v chest marshala Koneva. [online]. 16.4.2021 [cit. 9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/obschestvo/8260905>

TASS, V Prage vandaly perekrasili v rozovyj cvet pamiatnik Konevu. 20.11.2014 [cit.9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/proisshestiya/1586316>

TASS, Zacharova nazvala grjaznoj voznoj zajavlenija glavy rajona Praga 6. [online]. 28.6.2020 [cit. 9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/politika/8833879>

TASS, Zacharova zajavila, cto pamjatnik ne sledujet perenosit iz Pragy. [online]. 26.12.2019 [9.5.2021] Dostupné z <https://tass.ru/politika/7430207>

TOTALITA, Normalizace, [online]. [cit. 12.5.2021] Dostupné z <https://www.totalita.cz/vysvetlivky/normalizace.php>

TOTALITA, Socialistický realismus, [online]. [cit. 6.05.2021] Dostupné z http://www.totalita.cz/vysvetlivky/soc_real.php

VARKENTIN, Aleksandr. 50 let nazad. In: DW. [online]. 27.10.2011. [cit.4.5.2021]. Dostupné z <https://www.dw.com/ru/50-лет-назад-берлинский-кризис-едва-не-привел-к-третьей-мировой/a-15490496>

WIKIPEDIE, Pomník maršála Koněva v Praze, [online]. [cit. 20.03.2021] Dostupné z https://cs.wikipedia.org/wiki/Pomn%C3%ADk_maršála_Koněva_v_Praze#cite_ref-29

WIKIPEDIE, Socialistický realismus, [online]. [cit. 24.04.2021] Dostupné z https://cs.wikipedia.org/wiki/Socialistický_realismus

WIRNITZER, Jan. Komunisté v Praze uctili Koněva. Potlačení Maďarů s tím nesouvisí, hájil ho šéf bojovníků za svobodu. In: Aktuálně.cz [online]. 21.11.2017 [cit. 20.3.2021] Dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/reportaz-protest-u-sochy-koneva-v-praze/r~09c3d804ceb711e786cf0cc47ab5f122/>